

Војнопензионерске теме и дилеме

МАЛО РАЗЛОГА ЗА ОПТИМИЗАМ

Зар не би било праведније да се онима којима је највише одузето, sukcesивно највише враћа, како би постали равноправни у односу на друге грађане, па тек онда повећају плате државним службеницима. Да ли се заборавља чињеница да су пензије стечено право?

На конференцији за новинаре одржаној 20. априла премијер Александар Вучић казао је да на тај дан буџет Владе има суфицит од 20,4 милијарде динара, затим да предстоји исплата другог дела пензија, али да ће април завршити у суфициту. Подсетио је да је усвојеним буџетом и планом ММФ предвиђено да дефицит буде 53 или 54 милијарде.

„Већ сада могу рећи да нећемо имати дефицит закључно са 30. априлом. Већим приходима и нижим расходима успели смо да уштедимо 470 милиона евра у прва четири месеца”, објаснио је премијер. Он је истакао да на основу тих резултата сада можемо да улажемо новац и подстичемо развој одбрамбене индустрије.

„Ако се овако настави, доћи ћемо до повећања плата за војнике и полицајце, али и по први пут за јавни сектор и јавну управу”, казао је Вучић.

Указао је да је у плану и повећање пензија, али додао да један одсто повећање пензија значи 40 милиона евра. Недостаје податак колико је пара потребно за повећање плата за један одсто.

Потом је премијер појаснио шта предстоји када је реч о пензијама. Наиме, повећање које треба да уследи, неким пензионерима ће бити враћање дела оног што им је одузето, а неким – делимично повећање.

Какве су намере Владе Републике Србије у погледу плата и пензија, председник Вучић је представио 13. априла, приликом стављања у промет нове наплатне рампе код Врчина. За плате је рекао да су после мера фискалне консолидације веће за око 23 евра него 2012. године, посебно у приватном сектору.

„У јавном сектору, сем гљудима у јавној администрацији, готово је свима на истом нивоу”, рекао је Вучић.

Најавио је да ће плате расти много брже и много јасније, а да 71 одсто пензионера има исту или вишу пензију у односу на ранији период. Није се изјаснио да ли ће и пензије расти брже.

„Биће повећања пензија и ове године, ових 71 одсто ће се повећати на 80 одсто пензионера. Они ће имати значајно више након следећег повећања. Смањиваћемо разлику и код оних који су имали највеће пензије, а којима смо због мера фискалне консолидације нешто одузимали”, рекао је он.

Пажљивом анализом података наведених у премијеровој изјави долази се до закључка да ће и треће повећање, вероватно, бити симболичног карактера. Тако ће још девет одсто пензионера имати иста или већа месечна примања у односу на пензије пре доношења Закона о привременом начину исплате пензија. С тим у вези постоји, вероватно, прецизна

рачуница, али без договора са ММФ преурањено је говорити за колико процента ће бити увећане пензије.

Како ствари стоје, продужава се агонија дела пензионера који у овом часу представљају најобесправљенију и најмаргинализовану друштвену групу у Србији. Многи грађани трећег доба већ говоре за себе да су „последња рупа на свирали”.

Грађани другог реда, због неравноправног положаја у односу на запослене у приватном и друштвеном сектору и на своје колеге које имају примања испод 25.000 месечно, већ трећу годину налазе се у веома тешкој материјалној ситуацији, јер им је, како коме, одузето од 10 до чак више од 20 одсто у односу на ранија примања. Неки правници и даље тврде да је спорни закон о смањењу пензија неуставан. Уосталом и у Уставном суду Србије четворо судија од интегритета, дигнитета, струке и науке, издвојило је своје мишљење о закону који бивши судија тог суда Зоран Ивошевић назива законом-сурогатом. Многи иду и корак даље, описујући положај дела пензионерске популације као школски пример маскиране дискриминације.

Уставни суд се недопустиво дуго (иако је спорним мерама погођено неколико стотина хиљада грађана) не оглашава када је у питању нова уставна иницијатива за укидање спорног закона и враћање пензија на ранији ниво. Чланови тог правног тела, наиме, треба да се огласе на околност да привременом закону није одређен рок и да на основу донетих параграфа оштећенима није дозвољено вођење управног поступка.

Са сваким новим увећањем пензија све се жешће крши основни закон о пензијском и инвалидском осигурању, јер мере које се спроводе на основу привременог закона, стварају све већу уравниловку међу пензионерима. Тиме се крши принцип да они који су више уплаћивали у пензиони фонд, имају сразмерно веће пензије.

Време ће показати да је у Скупштини донет закон уперен против дела пензионера, јер је тој категорији грађана највише одузето од месечних примања. Упркос обзрнањеним намерама државних званичника да ће пензије бити последње од којих ће се узети за фискалну консолидацију државног буџета, у пракси је највише узето од оних који имају стечена права. И док су готово свим државним службеницима враћене плате на ранији ниво, дотле се влада не изјашњава када ће пензије бити враћене на ранији ниво.

Уколико се настави са досадашњом праксом, то јест са годишњим увећањем пензија за 1,25 или 1,5 одсто, примања пензионера чије су месечне припадљености веће од 25.000 динара биће тек за 15

до 20 година враћене на ранији ниво. При томе, по свему судећи, неће бити надокнађена инфлација. А неумољива статистика показује да су јесенас и зимус цене пољопривредних производа увећане за око 10 одсто. Претпоставља се да ће плате бити увећаване бржим темпом, па се лако може догодити да део пензионера прима пензију која ће, можда, бити умањена и за 60 одсто у односу да су у радном односу. Да је ситуација у Србији повољнија, можда би спас за део млађих пензионера био да се поново запосле. Са пензијом и платом би лакше преживели реформе.

Да ли се води довољно рачуна о правди? Очигледно је да је реч о различитим аршинима за мерење правде. Наиме, зар не би било праведније да се онима којима је највише одузето, sukcesивно највише враћа, како би постали равноправни у односу на друге грађане. Намеће се и питање: зашто се кажњавају они који су примања значајније мања од колега у радном односу. Према недавно објављеним статистичким подацима пензије су у просеку, без једног процента, упола мање од плата.

Ако се доследно држимо правде и права, једино су пензионери зарадили своја примања. Сваког месеца, у складу за законом, значајан део зараде, уплаћиван је у Фонд ПИО. Дакле, средства су гомила на фонду, па је тиме створена сигурност за послених који су издвјали за своје позне године живота. Да ли су та средства трошена наменски или су, сем за исплату пензија, употребљавана за неке друге потребе није познато, нити се било ко с тим у вези оглашавао.

Уместо убрзаног враћања пензија на ранији ниво, плате ће бити поново повећане готово свим категоријама државних службеника и намештеника, пре свега припадницима војске и полиције. Знајући шта се догађало претходних месеци (а и претходних година: обуставе рада у просвети и здравству), повезујући то са најавом болитка за припаднике војске и полиције, намеће се питање да ли се осталим категоријама корисника државног буџета упућује скривена, а недвосмислена порука: протестујте, радикализујте захтеве, па ће и вама бити повећана месечна примања.

Забрињава и изјава једног државног званичника од пре три-четири месеца да пензије никада неће бити враћене на ранији ниво. Да ли је то наговештај да ће привремени закон постати трајан, остаје да се види. Многе чињенице упућују да је све мање разлога за оптимизам када је у питању враћање пензија на ранији ниво.

Звонимир Пешић

Пријем поводом Дана Војске Србије

ГАРАНТ МИРА И ТЕМЕЉ СЛОБОДЕ

У фази смо завршетка са опремањем првих 1500 војника који ће имати најсавременију опрему за брзо реаговање, а наш циљ је да комплетну професионалну војску опремимо најсавременијом опремом, тако да сваки наш војник, буде већ сада војник 22. века – нагласио је министар Ђорђевић.

Министар одбране Зоран Ђорђевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић приредили су 22. априла, поводом Дана Војске Србије (23. април), пријем у Дому Гарде на Толчидеру.

Свечаности су присуствовали изасланик председника Републике Мирослав Латинковић, представници Владе, црква и верских заједница, дипломатског и војнодипломатског кора у нашој земљи, представници Министарства одбране и Војске Србије и мнобројни гости.

Министар Ђорђевић честитао је, том приликом, припадницима система одбране предстојећи празник Дан Војске Србије, одајући признање свим припадницима Министарства одбране и Војске Србије који непрекидно и самопрегорно извршавају све постављене задатке, пружају помоћ локалним властима и становништву на отклањању елементарних непогода тамо где је то потребно, организују и изводе бројне и изузетно комплексне вежбе на нашим и страним полигонима, репрезентујући државу и народ на најбољи начин.

У мировним мисијама

Наши припадници непрекидно су ангажовани у Копненој зони безбедности и на граници заједно са припадницима МУП-а, пружајући свој максимални допринос као носиоци задатака у решавању мигрантске кризе. Данас са поносом кажемо да смо у Европи у врху земаља по бројности када је реч у мировним мисијама под окриљем УН и ЕУ. Тренутно се у мировним мисијама налази 328 наших припадника, присутни смо у 10 земаља у оквиру 11 мировних мисија, под окриљем УН и ЕУ – нагласио је министар одбране.

Србија следи политику војне неутралности која јој омогућава активну сарадњу са свима, а припадници Војске Србије уче-

ствују на билатералној и мултилатералној основи на вежбама у земљи и иностранству, са припадницима оружаних снага свих партнерских земаља, са Руском Федерацијом, Сједињеним Америчким Државама, земаљама региона, као и у вежбама у оквиру НАТО и Програма Партнерство за мир.

Наша војска је данас незаобилазан чинилац научног, технолошког и сваког другог вида развоја Србије и у том смислу Министарство одбране је предводник у овој области, као неко ко је препознао потребу непрестаног учења и усавршавања, што смо и доказали уговором о дуалном образовању са Министарством просвете – истакао је министар Ђорђевић додајући да тиме желимо да се капацитети система одбране употпуне и попуне младим људима који ће имати праксу у Војсци Србије.

Министарство одбране и Војска Србије, подсетио је министар Ђорђевић, омогућавају младим људима да добровољно служе војни рок и да носе нашу униформу и они су то прихватили у великом броју, са жељом да након тога постану радно ангажовани у Војсци Србије.

Зато смо обезбедили још 600 радних места, што укупно, у овој години, чини повећање нашег бројног стања за 1100 места. То је све обезбеђено за младе и способне људе чија је жеља да служе Србији као професионални војници. Захваљујући Влади Републике Србије, која је створила стабилне услове и здраву основу за повећање стандарда наших припадника, али и уложеним великим напорима у погледу опремања, осавремењивања и модернизације Војске Србије, у циљу повећања нивоа оперативних способности, ми смо као Министарство одбране и Војска Србије данас у могућности да додатно ојачамо војску и њену одбрамбену способност, али ће тај задатак бити наш стални задатак и у будуће – поручио је министар Ђорђевић.

Говорећи о опремању Војске Србије, ми-

нистар одбране је истакао да, управо захваљујући одлукама и напорима Владе, започето је са опремањем РВиПВО, а у току је опремање Копнене војске савременим артиљеријским оруђем и опремом.

Истовремено смо започели и у фази смо завршетка са опремањем првих 1500 војника који ће имати најсавременију опрему за брзо реаговање, а наш циљ је да комплетну професионалну војску опремимо најсавременијом опремом, тако да сваки наш војник, буде већ сада војник 22. века – нагласио је министар Ђорђевић.

Осврнувши се на капацитете наменске индустрије, министар одбране је оценио да је модернизација војске, која је гарант безбедности свих наших грађана, условљена развојем наше наменске индустрије

Извоз наменске три пута већи

Наша одбрамбена индустрија са правом је препозната као покретач целокупне привреде Србије и она својим резултатима то чини и чини замајак наше економије. Ова предузећа успели смо да консолидујемо и данас она послују без дугова, плаћају све порезе и доприносе. Извоз наменске индустрије прошле године увећан је три пута у односу на 2012. годину, док се ове године очекује 20 одсто већи извоз него претходне. Са овом праксом, наставићемо и у наредним годинама – поручио је министар Ђорђевић додајући да је због таквог потенцијала наша Влада одлучила да инвестира у наменску индустрију после више деценија са 43 милиона евра, што ће донети нова радна места, раст производње и повећање извоза.

Говорећи о историјском значају празника, министар одбране је поручио да само модернизацијом и напретком успећемо да очувамо национални идентитет и континуитет државности српског народа и војске и да поносно, часно и достојанствено чувамо, сачувамо и поштујемо дела наших предака.

Сигуран сам да ће у периоду испред нас резултати нашег напорног рада који смо заједно уложили од 2012. године, са јасном визијом, и јачање наше економије, институција и наше државе постајати све видљивије у чему су нам, морам да истакнем, помогли сви наши партнери – закључио је министар Ђорђевић захваљујући на несребичној подршци и изузетној сарадњи свим државним органима и институцијама и свим партнерима ван Министарства одбране и Војске Србије, нарочито Влади и председнику Републике Србије, као и свим припадницима страних армија са којима су, кроз заједничке вежбе, припадници нашег система одбране стекли нека нова искуства и пријатељства.

Пријему су присуствовали и представници Удружења војних пензионера Србије.

***

Војска Србије празнује 23. април као свој празник у знак сећања на дан када је, на Цвети 1815. године, донета одлука о подизању Другог српског устанка за ослобођење Србије од Османског царства, што је касније омогућило стварање модерне српске државе.

Наша осматрачница

ПОРЕЗ НА СИМБОЛ ВОЈНИЧКЕ ПРОФЕСИЈЕ

У васцелој пракси као да се заборавља да је пиштољ већ деценијама својеврстан симбол и статус војничке професије. Да ли је уобичајено да се порез плаћа на симболе? Изгледа смо ми, вазда, нешто посебно

Ујавности је недовољно познато да је Србија једна од ретких, а по неким изворима и једина држава на свету, која је увела порез на лично наоружање. Та мера погодила је понајвише војне пензионере, али не и пензионере МУП-а. Њима држава, то јест Министарство унутрашњих послова, на крају професионалне каријере поклања пиштољ, на који не плаћају порез. Две професије, чији је симбол оружје, дакле две групације државних чиновника, третиране су на супротан начин у једној те истој држави. Та неправда траје већ више од десет година. Упркос многобројним захтевима да се чудан намет укине, тврдоглави чиновници и даље сматрају да је порез неопходан. Који су све разлози у питању да опстане порез, може само да се претпостави.

У васцелој пракси као да се заборавља да је пиштољ деценијама својеврстан симбол и статус војничке професије. Да ли је уобичајено да се порез плаћа на симболе? Изгледа смо ми, вазда, нешто посебно. Можда би занимљиво било да сазнамо ко је родоначелник идеје да се уведе порез на лично оружје. Увели су га „досовски“ моћници, а одржао се све до данашњих дана.

Негдашња војска практиковала је да потпоручници за унапређење у први официрски чин могу на кредит да купе пиштољ. На редовним гађањима, њима је омогућено и да се опробају као стрелци. Те исте пиштоље носили су за опасач на дежурствима, вежбама, а њима су били наоружани и у рату. Све до пензионисања, власници пиштоља су могли да имају војну дозволу за ношење, али је на крају каријере (омогућено је било и пре тога) војну замењивали цивилном дозволом.

Уместо државно, хабили своје оружје

Занимљив је и податак да су пиштољи официра и подофицира у власништву урачунавани приликом складиштења муниције за евентуалне ратне потребе. Уместо да хабају државно оружје, официри и подофицири су хабили своје лично, чиме су штедели буџетска средства.

Куповином пиштоља старешине су помагале „Заставу оружје“ да опстане у тешким временима, када понајбоље није ишла продаја.

А онда, преко ноћи, доноси се одлука о увођењу пореза на лично оружје. Одјекнуло је то као гром из ведре неба. Министарство одбране, пре десе-

так година, није стало иза својих пензионисаних старешина. Они су морали да плате држави цех, која је од њиховог власништва на лично оружје до тада имала само користи. Плаћају пензионисани официри и подофицири и данас високи порез држави. А држава за то не хаје. У међувремену сваке године у пензију одлазе нове генерације официра и подофицира... Зашто Министарство одбране не додељује својим пензионерима пиштоље, питање је на које траже одговор многи из „шешир дивизије“. Да ли је изводљиво да Министарство одбране, ако се донесе таква одлука, уместо пиштоља из војних складишта додели пиштоље које су водници и потпоручници отплатили пре више од три деценије.

Удружењу војних пензионера свакодневно се, путем телефона, обраћају војни пензионери распитујући се када ће бити укинута порез на оружје. Неки од њих имају неплаћен порез и до износа од 100.000 динара.

Према доступним сазнањима многи пензионери, суочени са великом новчаном оскудицом, посебно након драстичног смањења пензија, радо би вратили свој пиштољ, али их за тај метални предмет везују успомене из старешинске каријере.

Плаше се пореза на сабље

Они који су пиштољ предали МУП-у, тешка срца су се одрекли предмета који су имали уз себе. Било је веома дирљивих и емотивних сцена. Многи од њих верују да су пиштољи, као поклон, завршили у рукама неких других људи који то нису заслужили.

У времену претњи од тероризма и

све чешћих обијања станова и те како је друштвено оправдано да се пензионисаним војним лицима укине порез на лично наоружање. Удружење војних пензионера недавно се захтевом за укидање пореза обратило министарству одбране, унутрашњих послова и финансија. Из Министарства финансија је

стигао одговор да разумеју потребу војних пензионера и да ће радити на проналажењу најбољег решења.

Пре неколико дана сретнемо Немању Јовановића, потпуковника у пензији. Активан је у једној од новобеоградских месних организација. Пита нас има ли шта ново везано за порез на оружје. Одговарамо да је све по старом. Он на то додаје да су људи веома незадовољни, а реч је о часним подофицирима и официрима који су ревносно деценијама служили држави и народу, а сада им држава окреће леђа.

Немања нам казује да су му се неке колеге повериле да би радо купиле официрску сабљу, такође један од симбола војничке професије. Предузеће „Статус стил“, излазећи у сусрет активним и пензионисаним старешинама, продаје сабље на 25 месечних рата. У општој беспарици и опалом стандарду, то је повољна варијанта, али се пензионисани подофицири и официри плаше да ће држава, ако сазна да одређен број пензионера поседује сабљу, увести порез и на тај симбол официрске части и слободе.

Многи нам се жале да у овој земљи нико ни за шта не пита војне, а ни тзв. цивилне пензионере. Хоће ли се држава коначно сучелити са чињеницом да смо ретка или једина држава на свету у којој се плаћа порез на лично оружје?

Сазнали смо да је у Министарству одбране формирана комисија која треба да предложи решење за ослобађање од плаћања пореза на лично оружје. Многи ће то дочекати као када над озеблним човеком гране Сунце.

3. Пешић

Поводом 25 година од оснивања УПЛПС

ВЕЛИКА СПОМЕН-ДИПЛОМА НАШЕМ УДРУЖЕЊУ

Свечаној конференцији обратили су се и честитали јубилеј генерал-мајор Ранко Живак, председник УВПС Љубомир Драгањац, генерал-потпуковник у пензији и други гости

Уз присуство високих званица, бројних гостију и чланова удружења, 19. априла обележена је 25. годишњица УПВЛПС. Свечана конференција одржана је у Великој сали Дома ваздухопловства Земун. Том догађају присуствовали су командант РВ и ПВО генерал-мајор Ранко Живак, пуковник Драган Лазаревић и мајор Никола Ковачић, из Команде РВ и ПВО пензионисани генерали и команданти РВ и ПВО; у име УВПС председник Љубомир Драгањац, генерал-потпуковник у пензији и председник Извршног одбора ГО Зоран Вучковић; оснивачи и ранији председници УПВЛПС. Међу званицама су били и представници: Завичајног удружења „Михаило Петровић“ из Влачке Драгољуб Швабић и Саша Јовановић; Управе за традицију, стандард и ветеране Министарства одбране, 204. ваздухопловне бригаде; Ваздухопловног савеза Србије; Геронтолошког центра Београд ПЈ Дневни центри и клубови; Удружења пилота „Курјаци са Ушћа“ и „М2+“; Удружења за неговање ваздухопловних традиција; општинског одбора УВПС Земун; представник Средње школе при Амбасади Руске Федерације у Београду; бројни сарадници, пријатељи и чланови удружења.

Дајући му свечану атмосферу и културно-уметнички ниво, у програму је учествовао Камерни ансамбл „Смиље“ под руководством Вукице Смиљанић, из Београда. Ансамбл иначе делује у оквиру пензионерског Академског културно-уметничког друштва при Геронтолошком центру Београд.

На почетку свечаности интонирана је химна Републике Србије „Боже правде“, а потом је одата пошта погинулим и преминулим припадницима РВ и ПВО и члановима Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије.

Значајна улога генерала Чеде Ковачевића

Поздрављајући присутне и високе госте, председник Удружења Златомир Грујић, пуковник у пензији је изразио радост и задовољство што УПВЛПС обележава четврт века постојања резултатима који су за памћење: више од 1.000 састанака са око 35.000 присутних, стотине манифестација, стотине спомен-диплома, десетине објављених књига, 65 бројева „Ваздухопловног билтена“, континуитет у раду, сталност, доследност и приврженост основним опредељењима, задацима и циљу због којег је и основано.

Председник је пренео честитке конференцији од генерал-пуковника у пензији

Председнику УВПС Љубомиру Драгањацу признање је уручио председник УПЛПС Златомир Грујић

Спасоја Смиљанића ратног команданта РВ и ПВО 1999. године, пуковника у пензији Бранка Гулана, ранијег председника удружења, пуковника у пензији Душана Миљковића, једног од најстаријих чланова (92 године), председника Општине Ириг, Општинског одбора УВПС Нови Београда и појединаца.

Након поздравне беседе, користећи видео презентацију, Златомир Грујић је говорио о историјату, основним садржајима рада и најважнијим активностима. У међувремену, Камерни ансамбл „Смиље“ је уздизао атмосферу дајући јој свечани, достојанствени тон, пробудивши емоције присутних песмама: „Тамо далеко“, „Пукни зоро“, „Млади капетане“ и „Хеј војници ваздухопловци“.

На почетку, председник је говорио о околностима у којима је удружење настало и о самом чину оснивања, у истој сали Дома ваздухопловства Земун. Посебно је истакнута улога оснивача и одато им признање за рад, труд и добру идеју која је материјализована и живи 25 година, потврђујући се у пракси као прави пут којим су пензионисани војни летачи кренули тада, 16. априла 1992. године.

У излагању је истакнута улога првог председника Чеде Ковачевића, генерал-потпуковника у пензији, а потом и осталих: Душана Будимира, Боре Маркуша, Рада Ђиласа, Дмитра Трбојевића, Милоја Павловића, Бранка Бранковића, Бранка Гулана, Љубише Величковића, Војислава Стојановића, као и осталих чланова који су обављали најважније функције у удружењу.

Почасни председници и садржај активности

Одато је признање и почасним председницима удружења од настанка до данашњих дана, а то су били команданти РВ и ПВО: генерал-пуковник Божидар Стевановић, генерал-мајор Милоје Павловић, генерал-пуковник Љубиша Величковић, генерал-пуковник Спасоје Смиљанић, генерал-потпуковник Бранислав Петровић, генерал-мајор Владимир Старчевић, генерал-мајор Владан Марјановић, генерал-потпуковник Драган Катанић и генерал-мајор Ранко Живак.

Основни садржаји рада били су: информисање; обележавање значајних датума из историје ваздухопловства и националне историје, обилазак спомен-обележја ваздухопловцима и ваздухопловним јединицама, развијања патриотизма, родољубља и хуманизма, неговање ваздухопловних и слободарских традиција, посете установама, ваздухопловним јединицама и културно-историјским споменицима; промоције књига и часописа, изложбе, меморијалне манифестације, од којих је најзначајнија посета селу Влачка поводом дана рођена првог српског пилота Михаила Петровића, почетком јуна, која се одвија дуж од деценију, сваке године и постала је традиционална; сарадња са сродним организацијама и удружењима, где су највредније заједничке акције формирање Ваздухопловног фонда „Михаило Петровић“ са Удружењем пилота „М2+“ и „Априлски макетарски куп“ са колегама из 204. ваздухопловне бригаде са заставником Сашом Јовановићем на челу; посете и приједи код највиших старешина РВ и ПВО, ГШ и МО, као и сарадња са другим институцијама. Посебно је наглашено значај и улога сајта удружења (www.udruzenjevlps.org) и издавање „Ваздухопловног билтена“.

Доследно изворним принципима УПВЛПС се данас бори да остане на свом путу и да „орлови златних крила“ достојанствено проведу старост остављајући младим генерацијама нешто лепо племенито и корисно.

Није време за бацање копча у трње

Како је на свечаности речено, потребно је наставити доследно на чврстим опредељењима исказаним до сада, унапредити

БОРБА НЕПРЕСТАНА

Непосредан повод за оснивање Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије била је Уредба ССНО од 1. 12. 1991. године, којом је замрзнут летачки и укинут падобрански додаток, што није било по закону. Решење је виђено у оснивању Удружења које би било пут за решавање статусних проблема. Команда РВ и ПВО је то подржала, показала разумевање и пружила помоћ пензионисаним колегама.

Чланови Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца су касније иницирали формирање Удружења војних пензионера Југославије (Србије) и учествовали у том процесу.

Члановима Удружења и многобројним гостима обратио се командант РВ и ПВО генерал-мајор Ранко Живак

садржаје и методе рада и деловања сходно условима и могућностима; наставити борбу се за стварање јединствене организације „Ветерани РВ и ПВО“; предложити формирање Савета за историју и традицију РВ и ПВО, да ли при МО, Команди РВ и ПВО или Музеју ваздухопловства; утицати да се подзаконским актима а на основу најављеног закона о војним меморијалима уреди питање ваздухопловних меморијала; наставити сарадњу и неговање добрих односа са Командом РВ и ПВО и осталим органима и институцијама војске и МО, као и са сродним удружењима.

Свечаној конференцији обратили су се и честитали јубилеј УПВЛПС: генерал-мајор Ранко Живак, Љубомир Драгањац генерал-потпуковник у пензији, Драгољуб Швабић, Тања Сурлић и Трајче Митушев.

На крају програма Камерни ансамбл „Смиље“ је интерпретирао песму „Востани Србије“, којом је до усхићења доведена пријатна свечарска атмосфера у великој сали Дома ваздухопловства Земун. Потом су присутни могли да разгледају изложбу посвећену 25-то годишњем раду, и да се друже уз пригодну послужење.

3. Г. – 3. П.

ПРИЗНАЊА НАЈЗАСЛУЖНИЈИМА

Поводом јубилеја додељена су признања заслужним установама и појединцима.

Велика спомен-диплома: уручена је Команди РВ и ПВО Војске Србије и Удружењу војних пензионера Србије.

Спомен диплома додељена је оснивачима удружења: Владимиру Станковићу, Јовану Свејковском, Жарку Зрнићу и Ратку Мачкићу; председницима удружења: Милоју Павловићу, Бранку Гулану, Љубиши Ђ, Величковићу, Војиславу Стојановићу; командама и установама: Команди 204. вбр, Команди 98. вбр, Команди 250. рбр за ПВД, Команди 126. бр ВО-ЈИН, Музеју ЈРВ, УВПС Земун, УВПС Нови Београд, Музеју ваздухопловства Београд, Завичајном удружењу „Михаило Петровић“ Влачка, Клубу ваздухопловства Земун, Геронтолошком центру Београд ПЈ – „Дневни центри и клубови“, СУБНОР Земун, Центар МО за локалну самоуправу Земун; заслужним појединцима: потпуковнику Костантину Војиновићу, Трајчету Митушеву, Вукици Смиљанић, Бориши Мандићу, Валерију Ловрену, Александру Андрићу, Мирјани Новаковић, Николи Дукићу, Душану Бошковићу (УН-ВТР), Лабуду Булатовићу (ВСС), Стевану Казимировићу, Владиславу Илкићу и Зорану Митићу.

Захвалнице су припале: Средњој школи Руске Федерације у Београду, Татјани Сурлић, Тихомиру Букоњи и Вањи Ђорђевић из Дома ваздухопловства.

Књига у издању УПВЛПС: Монографија „Ветерани освајачи плавог неба“ уручена је пуковнику Драгану Лазаревићу, а комплет књига – Средњој школи Руске Федерације у Београду.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у марту 2017. године

УБЛАЖАВАЊЕ НЕВОЉА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 5. априла 2017. године, размотрио захтеве достављене преостале у фебруару и део из марта 2017. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника
ОпОр Ваљево АМ: 33.000,00 - по члану 8.311,11 динара,
ОпОр Смедеревска Паланка ИД: 33.000,00 - по члану 11.420,88 динара,
ОпОр Инђија ЖР: 29.000,00 - по члану 11.420,88 динара,
ОпОр Звездара ЧМ: 33.000,00 - по члану 5.832,77 динара,
ОпОр Смередево АЗ: 26.000,00 - по члану 8.486,54 динара,
ОпОр Младеновац ТР: 29.000,00 - по члану 10.249,66 динара,
ОпОр Зајечар БТ: 29.000,00 - по члану 12.182,66 динара,
ОпОр Нови Београд ДР: 37.000,00 - по члану 5.589,77 динара,
ОпОр Ниш ЛС: 32.000,00 - по члану 8.728,56 д.
ОпОр Врање ГД: 32.000,00 - по члану 9.513,63 динара,
ОпОр Смередево ТЈ: 29.000,00 - по члану 10.452,42 динара,
ОпОр Крушевац РА: 29.000,00 - по члану 8.794,33 динара,
ОпОр Лозница УТ: 29.000,00 - по члану 12.495,00
ОпОр Књажевац ЂБ: 29.000,00 - по члану 10.018,05 динара,

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,
ОпОр Лозница КД: 12.000,00 - по члану 19.683,07 динара,
ОпОр Земун МТ: 20.000,00 - по члану 19.225,60 динара,
ОпОр Зајечар АЈ: 12.000,00 - по члану 24.117,82 динара,
ОпОр Крагујевац ЂП: 15.000,00 - по члану 19.446,90 динара,
ОпОр Панчево МН: 20.000,00 - по члану 19.024,61 динара,
ОпОр Звездара РЂ: 20.000,00 - по члану 20.087,61 динара,
ОпОр Вождовац СС: 8.000,00 - по члану 14.098,53 динара,
ОпОр Раковица БМ: 8.000,00 - по члану 24.061 динара,
ОпОр Прокупље ГА: 8.000,00 - по члану 20.775,90 динара,
ОпОр Нови Сад ЈЂ: 10.000,00 - по члану 6.699,45 динара,
ОпОр Нови Београд СС: 8.000,00 - по члану 15.882,58 динара,
ОпОр Нови Београд ДД: 5.000,00 - по члану 24.426,10 динара,
ОпОр Чачак ЈМ: 8.000,00 - по члану 17.972,18
ОпОр Раковица ИВ: 10.000,00 - по члану 13.424,15 динара,
ОпОр Краљево МА: 15.000,00 - по члану 13.786,65 динара,
Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне.

Извршни одбор

У Дому ваздухопловства владала је права свечарска атмосфера

Информисање у Крушевцу

ПРОБЛЕМИ СЕ И ДАЉЕ ГОМИЛАЈУ

Председник УВПС Љубомир Драгањац и председник Извршног одбора ГО Зоран Вучковић, посетили су Градски одбор УВП у Крушевцу, ради информисања чланова.

После поздравне речи, председник Душан Самарџић обавестио је председника Драгањца чиме се све најзначајнијим бави Градска организација Крушевца: обилазак старих и болесних; пружање помоћи КВП око комплетирања и достављања захтева за солидарну хуману помоћ и везано за стамбене питања; учешће у обележавању Дана државности, Дана победе, Видовдана, Дана агресије на СРЈ, Дана пробоја Солунског фронта, полагање венаца на споменике; учешће у обележавању дана јединица и служби у Гарнизону и у раду других сродних удружења и организација; обележавање 8. марта; подела пакетића деци палих бораца и самохраних мајки узраста до десет година; организација излета, традиционалног турнира у шаху и стоном тенису поводом Дана победе; дружење чланова Градског одбора ГрОд и КВП и других питања од виталног значаја за Удружење.

Председник Самарџић је нагласио да овакви резултати не би могли да се остваре без изузетне сарадње и помоћи Команде гарнизона Крушевац, Центра АБХО, 246. б АБХО, Одељење за здравствену заштиту и Четврте групе Фонда за СОВО. Посебно је потенцирао сталну бригу и помоћ коју је ГрОд имао од председника Љубомира Драгањца и председника ИзОд УВПС Зорана Вучковића. Ова помоћ је и данас стално присутна, пре свега у истраживању да се заштите стечена права КВП и војних осигураника, непосредно учествовање у информисању, а и подршка у решавању текућих проблема.

Том приликом наглашено је да је веома тешка ситуација у здравственој заштити, да се споро решавају стамбени проблеми, да се не поштују закони и укидају стечена права КВП.

Председник Драгањац истакао је да Градски одбор УВП Крушевац добро организован и да постиже врло добре резултате и да му је посебно драго што је одзив чланова за информисање тако добар, што индиректно указује на заинтересованост чланова за рад Градске организације. Потом је исцрпно и садржајно информисао присутне чланове шта све предузима Удружење на плану побољшања статусних и других права из области пензионог, инвалидског, здравственог и социјалног осигурања, као и стамбеног обезбеђења КВП.

Председник Драгањац обавестио је присутне чланове ГрОд и КВП о томе шта Удружење предузима како би се укинуо закон којим су смањене пензије, а предочио је и чињенице везане за остваривање права на преосталих 4,21% закинутих од 2008. године. Нагласио је да се УВПС сврстава међу

најстручнија и најобразованија организације у земљи и да је став Удружења да се сва спорна питања решавају посредством институција, а не на улици. Такође је потенцирао да Удружење предузима мере да се ускладе пензије и реши поравнање разлика у пензијама између чиновна, као и да се коначно реши проблем пореза на оружје, које поседују КВ, на исти начин као и за припаднике МУП-а.

И поред извесног напретка, здравствена заштита КВП није на потребном нивоу. Институције у Војсци не прате промене законске регулативе, па су војним осигураницима, у односу на цивилне, ускраћена многа права. Услед недовољно исказане бригае, према војним осигураницима, посебно према КВП и пропуста у организацији војне здравствене заштите неопходно је, нагласио је Драгањац, да се правовремено предузму и реше следећи проблеми: кадровска непопуњеност упражњених радних места; привремено пензионисање врхунских медицинских стручњака; умањење средстава за лекове и медицински потрошни материјал, а средства из доприноса за здравствену заштиту ненаменски троше; хронично лоша снабдевеност лековима и недостатак материјала за оперативне захвате; дуго чекање на заказивање прегледа, посебно за функционалне прегледе и клиничка испитивања. Најзад је решено да се на ВМА пре подне врше прегледи за ПВП и КВП, а за цивиле после подне.

Затим је председник ИзОд ГлОд, Зоран Вучковић присутне чланове обавестио да стамбено обезбеђење КВП, оно не само да стагнира него нема назнака да ће се то стање ускоро радикално поправити. Поред недостатка финансијских средстава за набавку станова, присутни су и неки административни проблеми, који ову ситуацију још више усложњавају: тражење допуне документације при свакој подели станова и неуважавање предлога УВПС да се преиспита критеријум за доношење одлуке о подели станова по групама, којом се фаворизују поједине групе, а запостављају КВП, који на стан чекају више година од њих. На ранг листама тренутно се налази 19.991 лице од чега 8.843 корисника војне пензије, који немају решено коначно стамбено питање, док је 3.167 војних пензионера без икаквог стана. По основу бесповратног кредита у износу од 20.000 евра, до сада је на овај начин решено укупно 1.624 КВП. На исплату се због ограничених новчаних средстава чека у просеку две и по године, па се месечно исплаћује само од 8-10 особа.

Председник Драгањац је одговарао на сва питања присутних, а информисао је и о другим областима којима се УВП бави.

мр Александар Симоновски

У Крушевцу обележена годишњица агресије НАТО-а

СЕЋАЊЕ НА ЗЛОЧИНЕ И ПОДВИГЕ

Поводом Дана сећања на страдале у агресији НАТО-а на СРЈ, у касарни „Расина“ положени су венци на спомен-обележје и одржан парастос са комеморативним скупом, коме су присуствовали командант Гарнизона, градоначелник Крушевца Драги Несторовић са сарадницима, представници Расинског управног округа, ветерана херојске 125. мтбр, Удружења војних пензионера, Организација резервних војних старешина Крушевца, СУБНОР-а Крушевац, Удружења РВИ Града Крушевца, Удружења за неговање слободарских традиција Крушевца, Кола српских сестара Крушевца, Удружења „Градитељи мира“, Одред извијача „Цар Лазар“ из Крушевца, а и чланови породица погинулих жртава у бомбардовању 1999. године.

Након одавања поште палим борцима, минутом ћутања, свештенство крушевачке епархије одржало је парастос, а затим су породице палих бораца упалиле свеће и положили цвеће за своје најмилије.

Отварајући комеморативни скуп командант гарнизона пуковник Сретен Зафировић, подсетио је да је НАТО пакт почео бомбардовање СРЈ без повода и одобрења УН, кршећи хуманитарна права. Овај дан никада не смео заборавити, јер се пре 18 година десио цивилизацијски преседан, када је нападнута једна мала држава, мали, али поносан народ. Обележавамо овај дан у спомен на све невино страдале у тој агресији, дан када је сила надјачала разум. Овај споменик посвећен је свима њима, који су за слободу и част наше отаџбине дали своје животе. Наша је дужност и обавеза да чувамо сећање на наше хероје, да са поносом истичемо да су идеали за које су они дали своје животе и наши идеали.

– Данашњи дан, нека буде надахнуће садашњим и будућим генерацијама, како се брани слобода отаџбине, као и опомена свима онима који се усуде да нам угасе огњишта, покушају да не протерају са кућног прага и избришу наше историјско памћење, рекао је Зафировић.

У сарадњи са Културним центром Крушевац, одржан је краћи уметнички програм. Након комеморативног скупа уследила је посета Спомен-соби и пријем породица погинулих породица и гостију код команданта.

мр Александар Симоновски

Забележено у Батајници

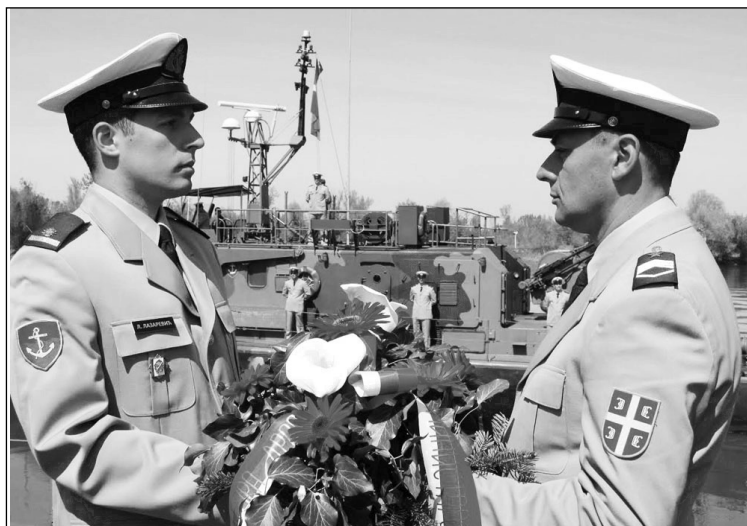
ОДАТА ПОШТА ПИЛОТИМА

Поводом годишњице агресије НАТО-а на СРЈ одата је пошта погинулим пилотима Миленку Павловићу и Зорану Радосављевићу. У име Команде 204 ваздухопловне бригаде венац је на спомен-обележје положила делегација коју је предводио пуковник

Жељко Билић, а у име Удружења војних пензионера потпредседник Оп Од Земун Славко Дошеновић, председник МО Батајница Драгош Бадњар и Рефик Спахић.

Свечаности одавања поште храбрим браниоцима неба присуствовали су и породице погинулих пилота. Венце су положили и делегације општине Земун, Месне заједнице Батајница, СУБНОР-а, удружења за неговање традиција ослободилачких ратова и друга удружења.

Т. Митушев

Морнари обележили 76. годишњицу страдања ветерана речног монитора „Драва“

ПОМЕН ХЕРОЈИМА

Обележавајући седамдесет шесту годишњицу херојског отпора фашистичком агресору и потонућа брода Југословенске краљевске морнарице, речног монитора *Драва*, са целокупном посадом са командантом официром Краљевске Морнарице поручником бојног брода прве класе Александром Берићем, на челу припадници Речне флотиле предвођени пуковником Драганом Бојићем замеником команданта Речне флотиле, уз постројену бродску стражу, спуштање заставице рода речних јединица на пола јарбола, звуке бродских сирена са брода *Шабач* и интонирања Марша на Дрину, на позицији потонућа спустили су венац у воду Дунава.

Помен прослављеном команданту и морнарима монитора, ветеранима априлског рата, са палубе брода *Шабач* одржао је војни свештеник Речне флотиле поручник Селимир Вагић, а обележавању годишњице присуствовали су досадашњи команданти Речне флотиле, Удружења макетара града Новог Сада и бројни поштоваоци јединице.

О супротстављању посаде брода далеко надмоћнијем агресору и часном жртвовању, када је 12. априла 1941. године на 1287 пловном километру реке Дунав у непосредној близини Челарева Александар Берић, командант монитора, заједно је са својим бродом и 76 чланова посаде потонуо на дно Дунава, присутнима је говорио поручник фрегате Драган Спасојевић.

У склопу обележавања годишњице страдања речног монитора *Драва* и његове посаде, на месном гробљу сремачког села Белегиш, где почивају земни остаци Александра Берића, смештеног уз обалу Дунава, припадници Речне флотиле, унуче Берића, ученици Основне школе „Вера Мишчевић“ и мештани одржали су помен и одали почаст славом овенчаном команданту. Да се памти, запамти и отргне од заборавља. Будимир М. ПОПАДИЋ

Семинар за новинаре

О СЛОБОДИ ИЗРАЖАВАЊА

Савет за штампу и Савет Европе недавно су у Врднику организовали семинар за новинаре и уреднике „Слобода изражавања, право на приватност и медијска етика“.

Предавачи су били правници, представници Европског суда за људска права у Стразбуру и представници Савета за штам-

пу. Новинари су, кроз конкретне примере из рада Суда и Савета и радионице, упознати са правним и етичким стандардима који се односе на право на приватност, употребу личних података и фотографија, клевету, говор мржње, извештавање о случајевима породичног насиља и корупције, разликовање чињеница од вредносних судова, као и са изазовима у онлајн сфери.

У раду семинара учествовао је и представник редакције „Војног ветерана“.

3. П.

Ваздухопловци на дан сећања

ПОЧАСТ РАТНИМ ДРУГОВИМА

На споменик палим припадницима вида у агесији НАТО-а 1999. године, у Земуну су 24. марта венце положили бројне делегације. У име Команде РВ и ПВО венце су положили пуковници: Александар Бјелић, Милорад Михаиловић и Драган Панић. У име Клуба генерала и адмирала Србије венац је положио генерал-пуковник у пензији Спасоје Смиљанић, ратни командант РВ и ПВО. Делегацију Удружења пензионисаних летача и падобранаца Србије сачињавали су Војислав Стојановић, Ристо Шпирић и Милорад Башарагин.

Свечаности су присуствовале породице погинулих бранилаца, припадници РВ и ПВО,

представници више удружења и грађани. Његово преосвештенство епископ Топлички господин Арсеније одржао је опело. Затим је у сали Команде РВ и ПВО приређена свечаност на којој су евоциране успомене на дане агесије 1999. године. Началник Штаба Команде РВ и ПВО пуковник Александар Бјелић сумирао је 78 дана рата кроз дејства РВ и ПВО и одао пошту 41 припаднику тог вида који су положили живот на олтар отаџбине.

У холу Дома РВ и ПВО отворена је изложба о агесији НАТО-а на СРЈ коју су приредили чланови Удружења пензионисаних летача и падобранаца Србије. **Т. Митушев**

Помен погинулима у агесији НАТО-а

ЈУНАЦИ НЕ УМИРУ

Делегација УВПС ГрОр Сомбор положила је венац на споменик жртвама агесије НАТО-а. Обраћајући се присутнима потпуковник Радослав Миладиновић је истакао:

„Из подсвести и даље допиру звуци сирена, брујање авиона и експлозије. Нека они не буду препрека опроштају. Савремена историја добија другачији ток, али из ње, свакако, не можемо истргнути имена оних којих нема и материјалне доказе за све што нам се десило. Никада не би требало да заборавимо неправду и страдања доживљена током 78 страшних дана пролећа 1999. године.“

Србијом ничу нове грађевине. Земља се обнавља, рађа се нови живот. Неимари Андрићевског духа зидају нове мостове. Чувајмо успомену на наше погинуле и сећајмо се како оних који своје животе положише бранећи отаџбину, тако и свих невиних страдалих током агесије НАТО-а на Србију. Својом жртвом себе су уградили у будућност земље. Зато и ово спомен-обележје и носи назив „Има смрти нема умирања“. Посвећено је најбољим синовима и кћерима свете отаџбине који су гинули за слободу и бољи живот. Оно нас подсећа на нашу славну прошлост и на наше велике људе који су нас својим силним делима задужили за сва времена. Њихова дела су бесмртна и указују на славну српску историју и на јунаштво витезова, који свесно страдаше у име слободе, правде и части, бранећи свој народ и своју отаџбину Србију. Слава палим јунацима!“

С. Дринић

Са седнице Скупштине у Зрењанину

ПОСЛЕ АНАЛИЗЕ УРУЧЕНА ПРИЗНАЊА

Општинска организација УВПС Зрењанин, 12. априла, одржала је седницу редовне годишње Скупштине. Уз велики одзив чланова Скупштине, у просторијама ресторана „Заплет“ у Зрењанину, скуп

председник одбора, а План рада за 2017. годину изнео је Лазар Дубравац, секретар Општинског одбора. Оба извештаја и План рада усвојени су једногласно

Велики допринос успешном раду скупштине дао је председник ИзОД ГО УВПС Зоран Вучковић, који је детаљно информисао присутне о раду органа УВПС и напорима које су у протеклих годину дана чинили на побољшању статуса и решавању нагомиланих проблема у борби за остваривање стечених права КВП и за очување јединства организације, о новинама из области стамбеног збрињавања као и о низу других актуелности.

Начелник центра МО Зрењанин ппук Радван Јазић, из Средњебанатског управног округа Горан Јовановић, председник ГО Удружења РВС, Тања Дуловић, из Филијале ПИО Зрењанин, директор Јасмина Живовић - Сељин и начелник ПИО Славица Денда, из Удружења РВИ и породица погнулих бораца Ерне Денч и Јелица

Ердељан, са чијим удружењима ова организација успешно сарађује у више области, такође су дали допринос седници.

За успешну сарадњу и афирмацију УВПС додељене су и захвалнице Команди за развој банатске бригаде, Месном одбору удружења пензионера МЗ „Д.Обрадовић“, Зрењанин, Браниславу Жебелану и Радолу Бандовићу.

Након званичног дела, настављено је заједничко дружење.

П. Д.

Фотографија: С. Шабановић

је отворио председник Душко Мајкић, који је поздравио присутне чланове и госте, а тако је минутом ћутања одата почаст за 22 члана општинске организације преминула од последње седнице Скупштине.

Опширан и садржајан извештај о раду Општинског одбора УВП за протеклу годину дана, поднео је председник Душко Мајкић, осврћући се посебно на проблеме у здравственом, социјалном и стамбеном обезбеђењу.

Извештај о раду Надзорног одбора поднео је Сабрија Шабановић,

Шта је показало једно истраживање

СТАРИ НЕДОВОЉНО ЗАСТУПЉЕНИ У МЕДИЈИМА

Од 14.199 текстова објављених у дневним новинама 'Политика', 'Вечерње новости', 'Данас', 'Блиц' и 'Курир' у децембру 2015. године, 596 односило се на особе старије од 65 година, наводи се у истраживању „Како медији утичу на обликовање ставова и схватања јавности о старијим особама у Србији“ које су спровеле професорке на универзитету „Џон Хезбит“ Ђиљана Манић и Наташа Симеуновић Бајић.

Текстови који су о старима објављени већином су биле кратке вести, у црној хроници, са сензационалистичким насловима и причама које нису дубински истраживане, резултати су истраживања које је су ауторке објавиле у зборнику „Јавност, старији и људи“.

Истраживање „Ставови јавности о старости и представљању старих особа у медијима“, које се такође налази у зборнику, а које су спровеле Нада Сенић и Славица Јосифовић из Центра за истраживање јавног мишљења, програма и аудиторума Радио-телевизије Србије наведено је да се након телефонске анкете које су спровеле, 63 одсто грађана изјаснило да се медији недовољно баве животом старијих људи и да се се о њима извештава углавном негативно.

Оне су истакле да међу грађанима нема раширених стереотипа и да преовлађују позитивни ставови о старима. Анкета је обављена међу 1200 грађана.

О медијском извештавању о старима, ТВ критичарка Бранка Оташевић рекла је да на телевизији треба да постоји више емисија са сервисним информацијама за старе.

„За старе је најраспространији вид комуникације телевизија, где се они највише информисају. Треба да постоји више емисија са сервисним информацијама о старима, старе не треба стављати у гето. Тренутно постоје емисије 'Треће доба' и 'Додати живот годинама'. Данас се продужио животни век и треба да дође до разноврснијег програма. Постоје стари који су везани за куће али такође и активних који могу да допринесу“, рекла је Оташевић.

Зборник „Јавност, старији и људи“ објавили су Геронтолошко друштво Србије и Универзитет „Џон Хезбит“, а финансијски га је подржало Министарства културе и информисања.

Рапорт из Црне Горе

ОПТЕРЕЂЕНИ СТАРИМ ПРОБЛЕМИМА

У Подгорици недавно је одржана прва овогодишња сједница Управног одбора Удружења војних пензионера Црне Горе. Разматрана су бројна питања, али и два која се понављају годинама - стамбена проблематика и исплата заостале разлике пензија.

Председник Удружења Павле Бандовић отворио је сједницу, а затим су поднети извештаји о раду и развила се расправа. Више од 20 година 250 војних пензионера чекају да добију стан. Када су се понадали да ће Министарство одбране на томе поради, војни пензионери су брисани са списка за станове. Како и зашто? Неко би могао знати зашто су браниоци

домовине, учесници ратова, неки рањени, а многи инвалиди и оболели, добили овакво „признање“?. Упорни су били у Удружењу, више пута тражен је разговор и објашњење. Најзад, министар одбране примио је делегацију Удружења војних пензионера ЦГ и председника НВО „Војни бескућници“. Министар је до детаља информисан о овом проблему, а и о обавези Министарства одбране. Све то у писаној форми предато је министру одбране.

За исплату заостале разлике пензија договорено је у Министарству рада и социјалног старања 2015. године, да пензионери поднесу тужбе уз уплату по 50 евра и да ће они по пре-

судама исплатити разлику. Прошло је годину и по од тада, али без финансијског помака. Чудна је та „шаховска табла“. Закаже се судска расправа, неко од адвоката не дође. Донесе се пресуда, уложи жалбу. Тако иде и иде, а многи ће отићи за то вријеме да „одмарају“.

О хуманитарном раду у Удружењу говорио је секретар Радивоје Здравковић и нагласио да је за војне пензионере најважнија терапија за поодмакле године дружење, затим пажња, обиласци, разговори, посјете и пружање другарске помоћи, у одређеним ситуацијама. За учинене посјете људи су невјероватно захвални јер нијесу заборављени и онда почињу разговори и питања ко је гдје и како живи...

Хуманитарна помоћ угроженима додељује се из средстава чланарине. У последњем мјесецу дато је 10 помоћи по 100 евра породичним пензионери-

ма – удовицама са најнижим примањима, које су имале смртни случај.

Договорено је да се са обиласцима и пружањем помоћи угроженим наставити, јер то налаже и војника етика.

На крају кратки су донети јасни и обавезујући закључци и задаци: упорно наставити са захтјевима за рјешавање стамбеног питања и исплату разлике пензије, и даље неговати обиласке старих и оболелих пензионера и пружати хуманитарну помоћ угроженима.

Одлучено је и то да СРД „Војни ветерани“ учествују на спортским сусретима које организује Савез ветерана Црне Горе и да представник Удружења војних пензионера Црне Горе учествује на међународној конференцији ИАЦ (Војни пензионери у служби мира), која се одржава 9. маја у Братислави.

Р. Здравковић

Цртица из свакодневног живота

ПРИМЕР ЗА УГЛЕД

Ових дана војни пензионер отишао на ВМА да закаже уролошки преглед. Сазнавши да се на такав преглед чека два, три, па и четири месеца, бојажљиво је пружио упут медицинској сестри на шалтеру.

Није очекивао да ће га сестра љубазно питати када је последњи пут био на прегледу. Одговорио је пре годину дана. Отишла је код главне сестре тражећи доделу ванредног термина. Шефовица је била неумољива.

Питала је пацијента потом да ли о прегледу пре годину дана има налаз као доказ. Пронашао га је старина и пружио кроз отвор шалтера.

А онда је сестра, за коју касније сазнајемо да се зове Кети Ђорђевић, лавовски отпочела борбу за што скорије заказивање прегледа. Убеђивала је колегиницу и упорношћу и добротом победила. Заслужила је и име да јој се помене. Верујемо да није једина на шалтерима ВМА која се тако понаша.

Војном пензионеру је заказан преглед за само шест дана!

После неколицине суморних прича са ВМА ова цртица делује као доказ о ваљаности реформе која се одвија у тој еминентној здравственој, образовној и научној установи.

З. П.

Комеморативна свечаност у Врању

СЛАВА ЈУНАЦИМА ОДБРАНЕ

Поводом 18. годишњице од агресије НАТО-а на Србију, 24. марта у центру града, испред галерије Народног музеја одржан је комеморативни скуп, посвећен палим војницима, полицајцима и грађанима.

На споменик погинулим у ратним сукобима и рату од 1990. до 2005. године, венце и цвеће су положили: делегација Удружења породица погинулих бораца; градоначелник града др Слободан Миленковић; командант 4.

бригаде КоВ пуковник Слободан Стопа; ПУ Врање; БИА Врање; представници општине Врањска Бања; СУБНОР-а; Општинског одбора УВПС Врања (Будимир Стриковић, Владимир Бранда и Јовица Димитријевић); Удружења потомака ратника у ратовима од 1912. до 1918. Године, службе борацко-инвалидске заштите града Врања и још неких удружења и странака.

В. Бранда

Представници УВПС пред полагање венца

Конкурс за родољубиве војничке песме

БИЋЕ ОБЈАВЉЕНА ЗБИРКА ПЕСНИЧКИХ ДЕЛА

Текстове песама треба доставити Управи за људске ресурсе Генералштаба Војске Србије до 20. 10. 2017. године

Управа за људске ресурсе (Ј-1) Генералштаба Војске Србије, као носилац морално-психолошке функције у Војсци Србије, покренула је више пројеката и задатака за развијање морала Војске Србије и неговање традиција српске војске, од којих се један односи на прикупљање родољубивих и војничких песама.

Управа за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе, као носилац функције култура и традиције у Министарству одбране и Војсци Србије, у потпуности подржава реализацију оваквог пројекта. Већина познатих песника се афирмисала писањем родољубивих песама. Поред њихових песама, које су ушле у многе антологије и школске уџбенике, увек је било песама које су изашле из пера припадника војске.

Уважавајући значај предметне активности, у плану је да се током 2018. године објави Збирка родољубивих и војничких песама припадника МО и ВС, а поред песама активних припадника Министарства одбране и Војске Србије и чланова њихових породица, у наведену Збирку објављених и одабраних родољубивих песама ће бити уврштене и песме како пензионисаних припадника Министарства одбране и Војске Србије, тако и чланова удружења са којима Министарство одбране и Војска Србије имају оставрену сарадњу.

Позивају се војни пензионери да учествују у тој активности и да дају свој допринос акцији.

Збирка објављених и одабраних родољубивих песама биће још један показатељ успешне сарадње.

Наведена активност ће се реализовати по следећем:

Достављање текстова песама из удружења у Управу за људске ресурсе (Ј-1) Генералштаба Војске Србије до 20. 10. 2017. године; Рад Комисије за избор најбољих песама је од 1.11. до 15.12.2017. године. Председник Комисије ће бити господин Милош Јанковић, вршилац дужности помоћника министра одбране за људске ресурсе. Чланови Комисије ће бити лица из организационих јединица Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије и евентуално лица из цивилних структура;

Припрема за штампу и штампање Збирке родољубивих и војничких песама, промоција у МЦ „Одбрана“ и у гарнизонима ВС, који имају Дом војске, током 2018. године; У зависности од броја достављених песама, израдиће се више тематских збирки песама.

Песме достављати на један од следећих начина:

-на e-mail адресу: - sasa.jankovic@vs.rs

-писмом на адресу: Комисија за избор родољубивих и војничких песама.- Управа за људске ресурсе (Ј-1) ГШ ВС, Незнаног јунака 38, 11000 Београд.

Једно лице може доставити највише пет песама у фонту Times New Roman, величине 12.

Поред текста песме, лице треба да достави и кратку песничку биографију: лични подаци (име, име родитеља и презиме, датум и место рођења,- породично стање); песнички стаж (од када пише, где су му и када објављиване песме,- називи збирки песама, коју врсту поезије пише осим родољубиве, да ли пише прозна дела и која); повод и инспирација за песме које ће доставити и време настанка песми.

Углавном граду Србије, близу чувеног Бранковог моста, налази се необична и специфична институција, по свему другачија од многих које егзистирају у нашем друштву. Реч је о Удружењу грађана Милутин Миланковић одакле се на све четири стране света шире мало познате чињеницу о великану светске науке и његовом грандиозном делу, које свакога новог дана наоко постаје веће, јер се све више примењује у свету, а људи постају свеснији докле сежу ти научни домети.

Мада је реч о удружењу са одликама научне и културне установе, тамо нећете затећи ниједног истраживача, службеника, водича, кустоса... који примају плату. Дочекаће вас добри домаћини мр Славко Максимовић, негдашњи директор Савезног хидрометеоролошког завода и пуковник у пензији Слободан Стојановић, до пре неколико година начелник Управе за морал Генералштаба наше војске.

-Када нас је пре неколико година примио градоначелник Београда и када смо му изложили шта смо све до тада урадили, а да ни просторију за рад нисмо имали, није могао чудом да се начуди. Од 2004. до 2007. године радили смо такорећи на дивље, по становима. Имали смо подршку Привредне коморе Србије која нам је повремено омогућавала да се састајемо у њиховом простору. И Удружење Крагујевчана нам је у том смислу помогло. Једна приватна фирма омогућила нам је да послужемо преко њиховог рачуна, наводи председник Удружења мр Славко Максимовић.

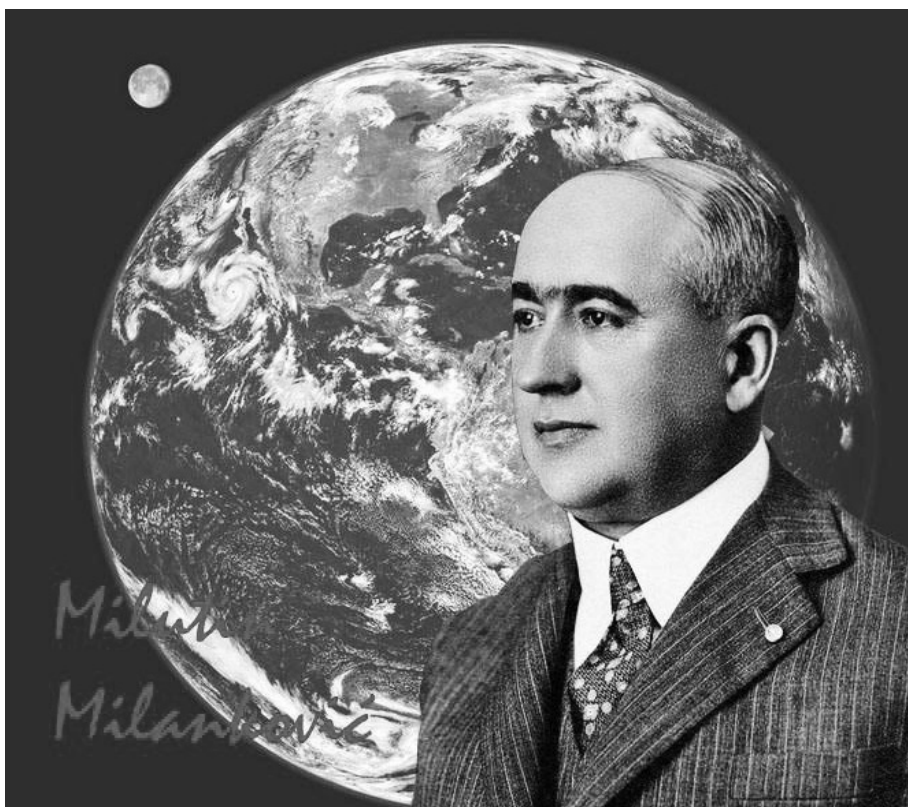
Врхунски Миланковићеви научни домети

А како је све почело?

-Слободан (Стојановић) и ја смо се са Миланковићем „срели“ 1999. године, када смо радили филм поводом годишњице хидрометеоролошке службе. Тада се у јавности, готово стидљиво, појавило нешто о Миланковићу. Унели смо неке елементе у филм. Режиер Горан Костић, који нам је радио филм, имајући на уму чињенице које смо изложили, рекао је да би било добро да се сниме посебан филм о Миланковићу. Прихватили смо ту идеју 4-5 година касније. Сагледали смо све шта би могли да радимо и урадимо, резоновали добро и... У децембру 2006. године одржали смо оснивачку скупштину Удружења. Регистровани смо у јануару 2007, тако да ове године обележавамо десетогодишњицу постојања и рада, истиче Максимовић.

Поред врхунских научних домета када је реч о климатским променама и о до сада најпрецизнијем календару, Миланковић је дао велики допринос и нашој војсци.

-Миланковић је, најпре, грађевински инжењер. Недовољно је у нас познато да је он „отац“ армираног бетона. Заправо, он је патентирао неколико проналазака у вези са армираним бетоном. Та чињеница се недовољно експлоатише у наступима званичника и научника Србије широм света. Изградио је Миланковић много грађевинских објеката за потребе нашег РВ и

Удружење Милутин Миланковић у Београду

СВЕТИОНИК ИСТИНЕ О НАШЕМ ВЕЛИКАНУ

Како време пролази, све жешће на површину светског океана испливава истина о научнику светског формата, који нас је планети представио у најбољем светлу, а ми, изгледа, још увек нисмо пронашли начина како да валоризујемо те непроцењиве вредности

ПВО: делове аеродрома, хангаре, радионице... У Команди РВ ПВО био је надзорни орган. На простору Новог Београда, где је некада био стари аеродром и данас, као споменик културе, стоји хангар који је саграђен према Миланковићевом пројекту, који је тада својим распоном био највећи. Радио је разне објекте у Краљеву, Скопљу, Загребу и другим градовима прве Југославије. И у Ратној морнарици је, нпр. у Дивуљама, према његовим пројектима, саграђен један број објеката инфраструктуре, наводи Слободан Стојановић, потпредседник Удружења.

Великан наше науке докторирао је 1904. године и све до 1909. године радио је у Бечу, примењујући сазнања о армираном бетону. Потом је дошао у Београд, где је од 1909. до 1955. био универзитетски професор. Први светски рат провео је у заробљеништву. Виђенији Срби у то време били су у Пешти. Говорили су му да је Миланко-

вић у Србији виђен за посланика. Није хтео да се бави политиком. Занимала га је само наука. Мудар је био. Преживео је Други светски рат захваљујући својој интелектуалној вештини. Од 1941. до 1945. године радио је на себи и интензивно се бавио истраживањима, одбијајући сваку понуду за било какво устоличење, укључујући и оно да га унапреде у ректора Београдског универзитета.

Занимљиво је да је у неким београдским поратним круговима колала прича да је Миланковић био у немилости нових власти.

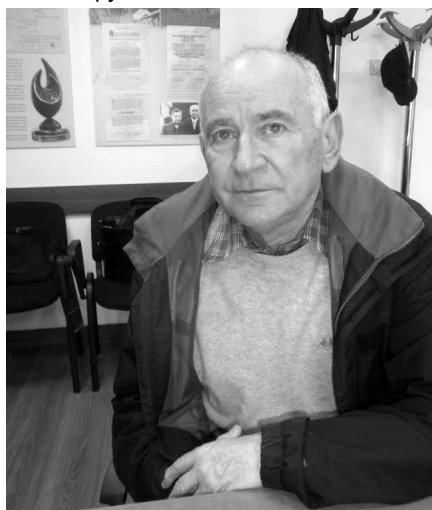
-Истраживања су показала да то није тачан податак. Педесетих година председник СФРЈ Јосип Броз позвао је Павла Савића, Александра Белића и Милутина Миланковића да разговарају о атомској бомби. Требало је, потом, да поводом атомске бомбе отпутује у СССР. Да је био у немилости не би га Тито позвао. И још један доказ да је није било сумњичавости према

Са једне од активности Удружења

Мр. Славко Максимовић,
председник Удружења

Пуковник у пензији Слободан
Стојановић, потпредседник Удружења

Миланковићу: Влада Републике Србије га је својевремено наградила са 500.000 динара за афирмацију науке, наглашава Максимовић.

Младима пружити радну шансу

Милутин Миланковић је потекао из богате породице, која је, између осталог располагала са 57 хектара обрадиве површине. Преминуо је 1958. године и сахрањен у Београду. Касније су његови земни остаци пребачени у родни Даљ.

Удружење је, пре неколико година, добило простор за рад, који су чланови својим добровољним радом привели намени. Људи добре воље поклонили су им намештај, тако да је све то допринело разграђавању активности. Између осталог урађена је свеобухватна и веома добро осмишљена изложба о лику и делу Милутина Миланковића. Одштампана је у два комплета и сада кружи регионом. Становници педесетак градова у Србији, Црној Гори и Републици Српској видело је то

дело. Тренутно се мобилна изложба налази у Грачаници, на Косову и Метохији.

Како је Удружење Милутин Миланковић научно-стручна организација, у коју се добровољно удружују грађани и правна лица ради остваривања заједничких циљева у области промовисања научног стваралаштва, педагошког, књижевног и инжењерског деловања тог великана српске и светске науке, највише се ради на приближавању те заоставштине што већем броју људи.

-На основу прикупљених докумената и њиховог изучавања популаришемо лик и дело нашег великана науке. Организујемо изложбе и предавања и бројне друге активности. Окупљамо око 400 чланова. У Србији их је регистровано око 300, а остали су у Црној Гори и Републици Српској. Радује нас податак да се све већи број младих људи учлањује у наше удружење. Сада их је двадесетак одсто од укупног броја чланова. Добро раде када им се пружи шанса. Организују радионице,

знају на пример да направе моделе моста пруге Ниш-Књажевац које је пројектовао Милутин Миланковић. Посредством објављених публикација изложби, предавања и других активности, редовно излазимо у јавност. Имали смо контакте са надлежним институцијама у Мађарској и Румунији, које занима Миланковићево дело. У контакту смо и са нашом дијаспором у Бечу, Цириху и Паризу. Редовно им достављамо материјале. Интересовање показују и научници Јапана, напомиње Максимовић.

До сада је објављено око 15 занимљивих књига, као и десетак филмова о Милутину Миланковићу. Пет капиталних дела написали су чланови удружења. Има и неколико Миланковићевих књига које су приредили ауторитативни чланови удружења. Најзначајнији допринос издавачкој делатности Удружења несебично пружа др Владо Милићевић, који живи и ради у далекој Канади.

Шта је Удружење до сада постигло, питање је, које се намеће само по себи?

-Петнаестак улица у Србији носи име Милутина Миланковића. Најпознатији је свакако Булевар Милутина Миланковића на Новом Београду. На Врачару ћемо ускоро отворити спомен-обележје у парку на Врачару које носи име непревазиђеног великана науке. Десетак школа и двадесетак институција у Србији носе његово име. На иницијативу нашег удружења, једна новчица препознатљива је по Миланковићевом лику. Иза свега је огроман рад који се обично не види. Створили смо услове и ускоро покрећемо иницијативу да се формира мрежа посвећен Милутину Миланковићу. Мало се зна да је он један од најцитиранијих светских научника свих времена, наглашава Слободан Стојановић.

За сада, спас у шеширу

Најпосле, удружење чини велику гимнастику како би обезбедило новчана средства за просту репродукцију. На име грејања, кирије, електричне енергије и за друге елементарне потребе неопходно је обезбедити милион динара годишње, што је веома тежак задатак. За сада потребе нису препознате на државном нивоу. Време пред нама вероватно ће донети толико очекиване промене, а посебно могућност да барем један млади човек буде запослен у том удружењу, како би добри резултати били унапређени.

Када смо питали волонтере у удружењу како „намичу“ потребна новчана средства, у шали су нам рекли да је Миланковић поседовао колекцију шешира, па када зашкрипи узму један од њих и принесу онима који се сврставају у људе добре воље.

Надамо се да још има таквих људи и да ће их у наредном периоду бити још више. Јер Миланковић је само један.

3. Пешић

Пронађени „сребрни метак“

Употреба пројектила са осиромашеним ураном 1999. године

„СРЕБРНИ МЕТАК“ ТИХО УБИЈА

Професор Dag Rocke на питање, да ли је употреба муниције са ОУ ратни злочин одговара: „Апсолутно! Зашто у САД ви у ничије двориште не бисте могли да баците ни 500 г ОУ, а да не одете на дуго у затвор. Зашто онда САД и Велика Британија могу да бацају на тоне ОУ у нечија дворишта, никоме не одговарају, одбијају да пруже медицинску помоћ или очисте животну средину“.

Извесни Бил Меслер објавио је резултате истраживања у часопису „The nation“ (26. 6. 1997). под насловом „Пентагонски отров – велико заташкавање радиоактивног наоружања“. По њему, у документима армије САД из 1990. године, показује се да је Пентагон био свестан забринутости јавног мњења за здравствене ефекте и утицај осиромашеног урана (ОУ) на животну средину, што би могло присилити војску САД да престане да користи оружје са ОУ. Зато се у извештају Армијске радиолошке групе констатује да дугорочни ефекти малих доза ОУ могу да проузрокују рак, и стога се препоручује да се армија више ангажује у „односима са јавношћу,“ како би се спречиле могуће „неповољне међународне реакције“.

Британски физичар Кит Баверсток тврди да је имао увид у резултате истраживања др Александре Милер из радиолошке лабораторије МО САД, који су недвосмислено показали генотоксичност ОУ.

Априла 2013. године у Друштву Србије за борбу против рака, одржан је састанак са немачком парламентарном делегацијом, коју је предводила високо позиционирана представница странке Зелених. На састанку су размењена искуства и проблеми у решавању питања последица ОУ, јер се код њихових војника који су боравили на просторима бивше СФРЈ јављају проблеми који се могу везати за ОУ. Закључак је био да смо сви свесни утицаја ОУ на здравље војника и цивила, али да не постоји политичка воља да се та питања решавају.

Ови, а и други примери јасно показују да је НАТО употребом муниције са ОУ намерно проузроковао значајно, дуготрајно и опасно радиоактивно загађење животне средине у нашој земљи са трајним последицама по становништво. Овим је у појединим рејонима доведено у питање нормално и безбедно живљење, а та опасност ће трајати дуже него што је до сада трајала људска цивилизација.

Систематско обмањивање светске јавности

Званичници НАТО-а знали су за опасност, па су припаднике својих јединица обавестили о опасностима, а становништво Србије и данас обмањују да опасности нема. У томе им најалост и сами по-

ПИШЕ:
Слободан Петковић
генерал-мајор
у пензији

мажемо. А „Сребрни метак“ сигурно и полако убија оног ко је био у контакту са њим његовим остацима или производима сагоревања и на тај начин био контаминиран ОУ. У име чега и кога је неко дозволио а негирањем последица и ћутањем и данас се дозвољава да се тако ужасна смрт сеје по свету?

Професор Dag Rocke на питање, да ли је употреба муниције са ОУ ратни злочин одговара: „Апсолутно! Зашто у САД, ви у ничије двориште не бисте могли да баците ни 500 г ОУ, а да не одете на дуго у затвор. Зашто онда САД и Велика Британија могу да бацају на тоне ОУ у нечија дворишта, никоме не одговарају, одбијају да пруже медицинску помоћ или очисте животну средину“.

И ми, без двоумљења, треба јасно и недвосмислено да кажемо: Употреба муниције са ОУ, као оружја за масовно уништавање, на територији СР Југославије, односно Србије, представљала је повреду основних принципа међународног хуманитарног права и најтеже кривично дело – злочин против човечности, због „вечне“ радиолошке контаминације, еколошке катастрофе и њеног утицаја на цивилно становништво у току и вековима после агресије.

Да, то је ратни злочин, јер су плански и без двоумљења на територију СР Југославије (Р. Србије) посејали 10-15 тона радиоактивног отпада, иако су знали за последице које ће дуготрајно, вековима имати на становништво које не учествују у ратним сукобима, а све своје ратне задатке су могли извршавати конвенционалним средствима из арсенала којим су располагали.

Ко има право на такво варварство? Вероватно они који су моћни. Мада су земље

Европе знале какве се еколошке штете носе, оне у датом тренутку нису хтеле, или нису смеле, да се активно супротставе планерима ратних операција једне тако „моћне силе“. Проблеме који су створени осећаће углавном наше становништво.

Амерички армијски извештаји изражавају већу забринутост због протеста јавности и будуће рестрикције употребе муниције са ОУ, него за контаминацију страних земаља и тровање цивила. Они су свесни да брига за здравствене ефекте и утицај ОУ на околину, могу да учине да муниција са ОУ постане „политички неприхватљива“ и да их примора да престану са њеном употребом. У извештају Армијске радиолошке групе констатује се да дугорочни ефекти малих доза ОУ могу да проузрокују рак, и зато препоручује да се армија више ангажује у „односима са јавношћу,“ како би се спречиле могуће „неповољне међународне реакције“. Пентагон, функционери америчке војне индустрије и медији сарађују у прикривању последица примене ОУ. „Однос између корпорација, Пентагона и медија чини снажно тројство, при чему војна политика Пентагона води рачуна о финансијским интересима корпорација, док власници медија дефинишу издавачку политику“.

Непрестано заташкавање тешких последица

Америчка администрација и након коришћења муниције са ОУ на територији СР Југославије, наставила је са праксом „не гледај и не тражи“. Скрива информације о употреби и настоји да заташка или умањи опасности од ОУ, да би избегла сваку врсту одговорности за последице и огромне трошкове за лечење војника и цивила који су били изложени производима употребе ове муниције, те чишћење територије где је „депоновала“ и „оставила на чување“ свој радиоактивни отпад. „Чишћење радиоактивног нереда коштало би милијарде долара, чак и ако би то било могуће“.

Под притиском САД, неке међународне организације настоје да релативизују здравствене утицаје и заташкају тешке последице коришћења муниције са ОУ, друге одустају од изrade извештаја или повлаче урађене, замењују их новим верзијама у којима умањују опасности од ОУ.

Намеће се насушна потреба да се што пре на државном нивоу дефинишу актив-

Наши стручњаци приликом чишћења терена са осиромашеним ураном

ности за организовано решавање проблема због присуства ОУ и других отровних и канцерогених супстанци у животnoj средини Србије.

С тим у вези неопходно је сачинити национални програм за праћења здравственог стања и дефиниције степена утицаја примене муниције са ОУ и разарања постројења хемијске индустрије на здравље војника, полицајца који су у тим рејонима боравили по разним основама у току и након бомбардовања и становништва које живи поред рејона што су били или су и даље контаминирани. При томе, приоритетно је обезбедити и одговарајуће лечење оболелих од очекиваних болести.

У склопу преговора који се воде за решавање статуса КиМ, Потребно је снажно insistирати на деконтаминацији контаминираних површина на КиМ и исказивати већи интерес за здравствено стање и заштиту становништва на КиМ. То је простор Републике Србије, са кога део водотокова протиче кроз друге делове Србије.

Проблеме здравственог стања становништва у појединим рејонима на територији Србије нико на нивоу државе плански и организовано не прати и не анализира, иако је у драстичном порасту број оболелих од одређених болести које могу бити у узрочно-последичној вези са употребом муниције са ОУ.

Неопходно је набавити опрему најновије генерације за праћење присуства ОУ и других штетних материја у животnoj средини.

На међународном плану се намеће потреба за добијање материјално-финансијске помоћи, за учествовање у лечењу и другим активностима везаним за проблем ОУ. Ваља се активно укључити и подржати иницијативу ОУН за забрану производње, употребу и уништење стокова оружја које садржи ОУ.

У контактима са заинтересованим земљама чији су војници боравили или још увек лоцирају на просторима бивше СФРЈ и данашње Србије, insistирати на формирању мешовитих међународних експертских тимова под окриљем ОУН, за израду пројекта и утврђивање контаминације и степена утицаја на здравствено стање војника и цивила, за санацију последица и праћење здравственог стања становништва, али уз обавезу да у њима учествују и наши стручњаци, јер до сада то није био случај. Формулисати и предлагати дугорочни програм истраживања и план мултидисциплинарних интернационалних студија за овај проблем.

Правда ће кад-тад стићи кривце

Свакако треба тражити пут и начин да се пружи морална и материјална сатисфакција страдалима. Безосећајност и одсуство сваке врсте гриже савести руководства НАТО-а и његових чланица, огледа се у чињеници да до сада праве речи извињења због агресије и њених погубних последица, нису прешле преко усана ниједног челника тог савеза у контактима са нашим државним органима са њима. Још мање је вероватно да ће бити спремни да Србији надокнаде штете и учествују у лечењу становништва. У модерној историји има примера да су се „јаке“ државе извињиле својим жртвама због почињених злочина током агресија (Немачка-Израел, Намибија, Русија-Пољска, Француска-Алжир). Шта то спречава САД да се морално издигну и признају да су против Србије по-

веле и водиле противправни рат и да на тај начин стекну кредибилитет за позивање Србије да заједно са њима гради нову будућност? Ако их можда спречавају интереси, који су наши интереси да ћутимо и не тражимо одговарајући начин да се то учини?

Праведно би било када би се трасирао пут за утврђивање одговорности оних који су одлучили да употребе оружје-муницију са ОУ. Посебно је значајно установити врсту и степен одговорности оних који су доносили одлуке о употреби те муниције, јер су знали њене карактеристике и последице које могу да изазову код војника и цивилног становништва, посебно оних који не учествују у ратном сукобљавању, те да је то у супротности са међународним конвенцијама, а ратне задатке су могли извршавати и конвенционалним средствима из арсенала којим су располагали.

Веома важан процес праћења здравственог стања припадника војске и полиције Србије запао је у кризу због проблема материјално-кадровске природе, па је и обустављен. Тада, 2003. године, констатовано је да су „код појединаца и чланова њихових породица, уочене неке промене које се могу везати за проблем који се прати, да нема оболелих од очекиваних болести, али да је, с обзиром на дуг латентни период за настанак радијационих озледа, неопходно дугогодишње праћење“. Зашто се онда стало?

Проблеме здравственог стања становништва у појединим рејонима на територији Србије нико на нивоу државе плански и организовано не прати и не анализира, иако је у драстичном порасту број оболелих од одређених болести које могу бити у узрочно-последичној вези са употребом муниције са ОУ.

Очистити животну средину од ОУ

И зато не смемо ћутати, све док се не разјасне све дилеме и док постоји и једно људско биће које пати због последица употребе ОУ!

Недостатак финансијских средстава, политичка пристрасност, нити било шта друго, не може да буде оправдање за небригу о људима који су као праве патриоте бранили своју земљу, боравили или живе у и поред контаминираних рејона, и не својом кривицом доведени у ситуацију да су или могу бити контаминирани и да они и њихово потомство, могу да имају последице по здравље. Њима се мора дати правни и сигуран одговор и пружити помоћ, посебно у наредном периоду, када се због све већег протока времена јављају болести чији узрок може бити контаминација са ОУ. Нико нема право да им то ускрати. Ако се то деси, генерације које долазе, судиће им!

Ангажованим приступом на решавање наведених проблема могуће је обезбедити прихватљив ниво заштите животне средине и здравственог стања становништва. То је законска али и морална обавеза оних који су на одговарајућим функцијама, према овим и будућим генерацијама, којима су животна средина у неким деловима земље, живот и здравље веома угрожени.

Зато не смемо бити пасивни и мирно спавати. Ако то не решимо, нико нас не може оправдати, а генерације које долазе, неће нам опростити.

У објављеним текстовима највише је истицао Наполеонов став да морални фактор има вредност три четвртине победе, док сви остали четвртину. О изне- том значају моралног фактора дубље се промишљало и највише писало. Морал се и тада третирао интегрално са „гвозде- ном” дисциплином, али је свесна војна ди- сциплина све више добијала значај и да се третира као „први основ” моралне сна- ге.

У овом периоду почео се све више упо- требљавати адекватнији термин (синтаг- ма) „морална снага” уместо „војнички дух” под којим су се претежно подразумевале војничке врлине. Постављао се захтев за моралним јединством, за чије су се изво- риште узимали свесна војна дисциплина и јединство у прихватању највиших циљева за које се мора ратовати. Принципи на ко- јима опстаје и развија се свака војска и да- ље су се афирмисали, али су обогатива- ни хуманијим садржајима. Основна карак- теристика прилога о моралној снази је ин- тегративно разматрање, а посебно у вези са применом знања у пракси - рату. Основ- ни захтев, који се често истицао, био је да се морална снага изграђује и јача стално: у свакој ситуацији, у свакој активности и од свих.

У описима могућих будућих ситуација у рату, износиле су се такве ситуације које су се баш дешавале српској војсци почев од Кумановске битке 1912. до Солунске офанзиве 1918. године. Таква предвиђа- ња указују на квалитет и квантитет знања аутора, посебно њихову реалност, одно- сно, заснивање на изучаваној ратној прак- си.

Због ограниченог простора не можемо се осврнути на бројне прилоге у којима се излажу скоро сва питања моралног васпи- тања и улоге у томе свих субјеката у држави и војсци. Просвети је даван третман од- мах иза војне политике.

Оспособљавање војске за рат

Улога државе највише је истицана у вези са школовањем и даљим оспособља- вањем официра и финансирањем већих маневара. Наведена улога државе и у овом случају највише је приказивана на примерима суседних и модерних европ- ских војски. Прилози српских аутора пред- стављали су већину у приватној војној штампи. Највише је било прилога о знача- ју оспособљавања официра, а посебно ка- да је припреман и дошао на дневни ред Народне скупштине Предлог закона о из- менама и допунама Закона о устројству Војне академије. Највише је било примед- би и предлога у вези са Вишом школом ВА.

Критиковане су одредбе многих уредби којима је било регулисано школовање у бројним војним школама, полагање испи- та за чиновне и др. Значајне су биле крити- ке и предлози у вези са генералштабним усавршавањем и уопште стварањем ге- нералштабних официра. Ти официри су да- леко најзначајнији за српску војнополитич- ку историју у односу на све друге војне ста- решине.

Издвојићемо уводник *Српске војске* (бр. 2 од 6. децембра 1911), у којем се она сла- же са последњим делом говора тадашњег председника Владе, М. Миловановића, у Народној скупштини, а слично говору ко-

Војни ветерани и недељник „Српска војска“ од 1908. до 1912. године

ЈАЧАЊЕ МОРАЛНЕ СНАГЕ ВОЈСКЕ

Принципи на којима опстаје и развија се свака војска и даље су се афирмисали, али су обогативани хуманијим садржајима. Основна карактеристика прилога о моралној снази је интегративно разматрање, а посебно у вези са применом знања у пракси - рату. Основни захтев, који се често истицао, био је да се морална снага изграђује и јача стално: у свакој ситуацији, у свакој активности и од свих.

ПИШЕ: Велимир ИВЕТИЋ,
пуковник у пензији

ментарисала га је Стојана Новаковића: „да снажимо и организујемо нашу војску, са којом имамо да одбранимо нашу др- жавну независност и нашу народност”. Да- ље се критикује „радикална политика” што је из војске уклонила способне официре и чинила друге радње којима је слабила вој- ску.

Иако се „материјална спрема војске” третирао као другоразредна у односу на „моралну спрему”, војна штампа Србије је и њој давала већи значај. Бројни су прило- зи са захтевима за већи војни буџет, на- бавку новог наоружања, боље униформе и др, а све у склопу конкретне војне поли- тике.

Значи, *Српска војска* је директно или ин- директно указивала на предстојећи рат и на неопходност да се војска организује, опреми, морално ојача, уствари оспособи за вођење рата.

Политика Србије у Српској војсци

Иако је војна штампа Краљевине Срби- је, према Правилу службе из 1901. године, прописима о издавању званичне војне штампе и програмским оријентацијама приватних војних листова није требало да обрађује чисто политичка питања, у њој је објављен и знатан број прилога из те области. У већини случајева били су у вези са војском. Многи српски аутори, посеб- но када су писали о моралном васпитању, третирали су и афирмисали државне ци- љеве, те у склопу тога разматрали про- светну политику, правосуђе и друго слич- но, али су чинили и „испаде” (чак и прево- диоци), осврћући се на нека чисто унутра- шња политичка питања.

Спољнополитичка питања су незаоби- лазна у војној литератури, јер је та делат- ност државе политички чинилац који има најнепосреднији утицај на војску.

Српски војни писци, већином активни и пензионисани официри, изграђивани као родољуби, ангажовано су писали о осло- бођењу и уједињењу Српства као најве-

ћем народном идеалу и начинима његовог остварења.

У својим чланцима, расправама и поје- диним другим прилозима у вези са морал- ним васпитањем народа и војске и са дру- гим припремама за рат, истицано је да је ослобођење и уједињење Српства најви- ша дужност Србина, као и слобода тадаш- ње Србије.

Национални идеал: ослобођење и ује- дињење Српства и раније се истицао не само као највећа вредност, већ и као циљ око кога мора да се постигне национално јединство и слога, и јединство мисли и ра- да у војсци.

Угрожавање Србије и Српства

Српска војна штампа непрестано је упо- зоравала државни и војни врх и јавност Србије да ће до рата неминовно доћи и предлагала мере (од потребног јединства до опремања војске).

Српска војска почела је излазити на по- четку Анексионе кризе, те је објавила нај- више опширних чланака, где су се износи- ла аустроугарска угрожавања Србије и да је рат неизбежан. Само ћемо набројати те чланке: „Може ли бити мира на Балкану” и „Данцеров војни лист” (2/1908), „Дани ис- кушења” (11/1909); „Неслога и раздор у војсци најбољи је савезник противнику” (39/1909. У том напису је, поред осталог, наведено: „Нама Србима предстоји вели- ка борба за одржање и борба за нацио- нално уједињење. Нећемо имати успеха ако се не истакне застава љубави и сло- ге”); „О војничком васпитању народа” (1/1910); „... велике силе успеле (су) да са- мо моментално отклоне рат између Кра- љевине Србије и Аустрије, а да се он мо- ра ипак данас или сутра одиграти, јер га у будућности нико неће моћи отклонити”); „Опасно се коло води око наше куће” (23/1910); „Балканска држава” (38/1910); „Будућност Србије” (2/1911); „Рат се при- миче” (4/1911); „Чувајмо се изненађења” (21/1911); „Политика ненаситости” (23/1911); „Срби у Аустрији” (32/1911) и чланак од скоро десет страница: „Рат нам је неизбежан, победа нам неопходна” (1/1912), који је потписао Душан Ђ. из Кра- гујевца.

Из најдужег чланка из ове тематике од укупно 12 страница, који је излазио у на- ставцима (од бр. 12 до 24/1911) „План гер-

На „мети“ војне штампе био је и војвода Степа Степановић

мански или рат на прагу” од ђенералштабног пуковника у пензији Милутина Г. Мишковића, види се изванредно предвиђање аутора, иако је чланак писан 1909. године. Чак је одлично предвидео држање Словена из Аустро-Угарске према Србији у будућем рату.

Српска војска у првим прилозима не истиче директно државне односе Србије, већ износи ситуационе промене, релевантне за спољну политику и јачање војске. То су уводник бр. 15/1909. (поводом савета Европе у вези Босне и Херцеговине); уводник „Зближење Италије и Русије” (42/1909), подлистак „Одбрана Индије на Балкану” и уводник „Идеја о балканском савезу” (47/1909) где се подржава та идеја, али истиче да то треба бити у првом реду војни савез.

Међудржавни односи Србије

Наредне две године *Српска војска* износи директне критике и предлоге у вези са спољном политиком. У уводном коментару „Шта чека Србију и српску војску после краљеве посете руском цару?” (12/1910) закључује се „да Србија и њена војска не могу од Русије очекивати ни добити оно чему смо се до пре кратког времена могли још и надати... на посао ви државници и политичари, дајте нам могућности да у предстојећем окршају са непријатељем нашим изведемо 300 хиљада ваљано спремних бораца... а после наше победе јавиће се нови пријатељи. Онда ће и вредност наша тежњом падати на кантар реалне европске политике...” Слични су уводници: „Балкански савез” (15-16/1919); „Посета принца Изедина” (19/1910 – о односима са Турском); „Барометарско стање у војсци” (30/1910); „Енглеско – немачко ривалство” (34/1910); „Осврт на спољне прилике на Балкану” (37/1910); „Да ли Младотурци нагињу Немачкој” (41/1910); „Данцорова војнополитичка студија” (43/1910); „Војска ћути, али осећа” (15/1911) у којем оштро, а делимично оправдано, критикује краљева путовања у стране земље, с тим да је повукла критику предвиђеног па одложеног путовања краља у Пешту уз изношење опасности за Србију (стр.116); „Бал-

канска федерација” (18/1911); „Мароканско питање” (32/1911); „Србија и ситуација у свету” (36/1911); „Српско-бугарско зближење” (38/1911); „Са предстража” (43/1911), и др.

Унутрашња политика Србије

О унутрашњој политици Србије, од које је зависила њена војна моћ, било је веома мало прилога у војној штампи, али је зато био велики број ставова о њој у бројним другим прилозима. Без обзира на идеолошку оријентисаност војних писаца, једногласност је била евидентна у захтеву да унутрашња политика Србије буде у функцији напретка, ослобођења и уједињења српског народа и да је војска главна или једно од најглавнијих средстава (инструмента) државе за остварење тог основног интереса и циља.

Осим *Српске војске*, војна штампа Србије је од 1903. године објављивала о краљу Петру I Карађорђевићу и престолонаследнику Ђорђу, затим престолонаследнику Александру искључиво афирмативне прилоге. И *Српска војска* је афирмативно писала о наведеним личностима и функцијама, уколико они нису нечим повредили интерес српске војске. Издвојићемо само први афирмативни прилог *Српске војске* о краљу, вест „Краљ се претплатио на „Српску војску” (4/1909).

Први прилог у коме си износи и негативности члана краљеве породице је уводник у бр. 6 од 08.02.1910. „Српска војска као коректив”. На почетку су изнети позитивни примери краља, а затим сумња у исправност краљеве одлуке (уствари одлуке Министарског савета) што је сина, бившег престолонаследника Ђорђа упутио у гарнизон Горњи Милановац да обавља дужност према чину („... да ли војска треба да буде коректив за принца Ђорђа или експеримент који је потребан или није војсци?”). У уводнику броја 28/1910. *Српска војска* је бранила принца Ђорђа од напада из српске штампе.

Неразумевајући довољно циљ званичних краљевих путовања у иностранство 1910. и 1911. године, *Српска војска* га је критиковала што није у Петроград, Рим и

Париз повео и министра војног (9/1910. и 3/1911).

Не можемо одговорити шта је био мотив садржаја уводника „Врховно командовање” (СВ, 17/1909) у којем се истиче да свака војска и у миру мора да има врховног команданта и да је најбоље да то буде владар. Да ли анонимни и веома образован аутор није знао садржај чл. 46 Устава Краљевине Србије из 1903. („Краљ је врховни заповедник све земаљске силе”) или је хтео, што је највероватније, да подсети краља на одговорне обавезе као врховног команданта, с обзиром на то да је краљ већ три месеца путовао *Српску војску*.

Министарски савет и Народна скупштина Србије

Српска војска обраћала су се уводницима Влади и Народној скупштини као „најодговорнијим државним чиниоцима” критикама и захтевима у вези са јачањем војне моћи државе. Она је оштрицу критике усмерила према Влади, с обзиром на то да су „ратна и војна политика дела Владе” (38/1909). Издвајамо још два уводника у којима је оштрије критикована Влада. У бр. 3/1910 поставља се питање „Да ли нам је потребна оваква војска” и упућује се, поред осталог, порука Влади да ради у интересу државе и народа, а не „првенствено партијског”. У уводнику „Србија и ситуација у свету” (бр. 36 од 20. 10. 1911.) закључује се: „Дужност је српске Владе: да тражи Србији савезника и да поврати у војсци ред, слогу и морал, ако не мислимо да Србија у наступајућим догађајима изгуби своју самосталност”.

Српска војска је реаговала у броју 7/1908 на бројне критике грађанске штампе на рачун министра војног, генерала (војводе) Степе Степановића, посебно због пензионисања појединих официра „по утицајима разних неслужбених чинилаца”. Реаговање је било у правцу смиривања „помало узбуњеног” јавног мњења и да се сачека временска дистанца како би се видело да ли је јавност у праву. Генерал Степановић је дао оставку на дужност министра војног, а *Српска војска* је након два дана у броју 9-10/1908. износила штетност честих промена министара војних. То је исто поновила и у наредном броју (11/1909) и аргументовано доказала да у Србији министар војни мора бити способно војно, а не цивилно лице.

Српска војска је преко писама читалаца објавила више критика министара војних: троше новчана средства за премештаје, па осветили се наоружавању новом артиљеријом, а заборавили на људе; пензионисања способних потпуковника и др. Један стални сарадник *Српске војске* хвалио је министра пуковника Михајла Живковића што је вршио смотре војске (32/1909), а није изнето да због тога није присуствовао седницама Владе. Пуковник Илија Гојковић био је, без спомињања, мета оштрих критика у два уводника. У бр. 5/1911 министар се критикује што је у говору нетачно изнео да је војска спремна да реагује на евентуалну опасност, а у бр. 7/1911 индиректно се убраја у оне министре који се „хватају свега и свачега, чиме би хтели да докажу своју моћ умну и знанствену брзо падају, не учинивши много да би народ српски што боље и више војнички спремили”.

О феномену Косова и косовском завету

ЗА КРСТ ЧАСНИ И СЛОБОДУ ЗЛАТНУ

Идеја „царства небеског“, идеја је вечне слободе, слободе која се не поклања, већ се до ње стиже „борбом непрестаном“, мучеништвом и жртвом. Срби се нису предавали након пораза у Косовској бици, већ су битку пренели на виши духовни план.

Газиместан је попреште чувене битке и место ходочашића слободара

О феномену Косова у српству, косовском завету, видовданској етици и самом Косовском боју, писали су са научног, историјског, религијског и филозофског аспекта бројни наши и страни аутори светског угледа и гласа.

Већина од њих феномен Косова настојала је анализирати објективно и најчешће као универзалну појаву, која је значајна не само за српски народ, него и шире, за укупну хришћанску цивилизацију и културу Европе.

Међутим, неки аутори, међу којима најалост, и припадници српског народа, нису разумели или нису хтели да дубље сагледају суштину и трајну универзалну вредност феномена Косова у српству (Косовског завета и видовданске етике). Они су овој појави прилазили прагматично и крајње упрошћено као једном од историјских догађаја који имају пролазну вредност. А неки су злонaмерно, тенденциозно и потцењивачки косовски феномен сматрали обичним митом, упроштено га сводили на Косовску битку 1389. Они сматрају да је косовска трагедија, погибија цвета младости и српског племства 1389, прерасла у митоманију смрти, односно да су Срби једини народ на свету који слави свој пораз и масовно изгинуће. Оваква тумачења која су доминирала за време комунистичке власти имају, поред осталог, злонaмерне политичке и идеолошке циљеве да би се обезвредила окосница српске националне патриотске свести, и оно што је вековима српска национална светиња.

Шта је у главама оних којима је слободарство највиша вредност

„Косовски завет није филозофија пораза и смрти. Тај завет је створен у народу који је имао снаге да пораз призна, али да се никада не помири с понуђеном чињеницом да је у томе и његов крај“, написао је Радован Самарџић („Косовско опредељење“, СКЗ, Београд, 1990, стр. 58). Дакле, то није слављење пораза већ страдања учињеног свесно и намерно како би се смрћу за идеју сама идеја сачувала од смрти, како би се смрћу за идеју она обесмртила. Идеја „царства небеског“, идеја је вечне слободе, слободе која се не поклања, већ се до ње стиже „борбом непрестаном“, мучеништвом и жртвом. Срби се нису предавали након пораза у Косовској бици, већ су битку пренели на виши духовни план.

„У свом опредељењу на Косову за Царство небеско српски је народ испољио свој хришћански православни идентитет. То косовско опредељење Србаља постало је историјска судбина тог народа јер је пресудно одредило свенaродно понашање у кључним моментима тешке али славне српске историје“ (Атанасије Јефтић: „Свети Сава и косовски завет, СКЗ, Београд, 1992, стр. 237).

Након трагичних искустава, која смо доживели током последњих двадесет и нешто година, за жаљење је да таквих и сличних тумачења има и данас код не малог броја српских интелектуалаца и поли-

тичара. Реномирани интелектуалац, врсни новинар и уредник Милорад Вучелић се поводом тога с правом пита: „Одакле та потреба српским модерним политичарима да се упорно спрдају са небеском Србијом и Лазаревим избором. Ко их то и где научи?! Нема школе и куће у којој се то могло научити. Школа стварно није магаре, како би рекли у Херцеговини, а важи подједнако и за Топлицу и за Шумадију и за било који део српства. Актуелно схватање реалности које демонстрирају наши политичари је афирмација рајинског потчињавања и стога је више него отужно, када се они питају шта је у главама оних којима је слободарство највиша вредност.“

Колевка и срце српске државности

Косово је 200 година пре Косовске битке 1389. било не само наша духовна колевка, него колевка и срце српске државности. Пуна два века Немањићи су на Космету имали преко десет престоних места (Призрен, Приштина, Пећ...), што је више него у било ком делу Србије и српских земаља после Косовске битке 1389.

Многе су се битке и бојеви одиграли на Косову, али српски народ памти само ону која се догодила у уторак 28 (15) јуна на Видовдан 1389. И турски историчари дају већи значај Косовској бици него Бици на Марици 1371. где је прегажена тада најјача хришћанска снага у југоисточној Европи.

Много пре Косовске битке, на Косову је била већина српских културноисторијских споменика који представљају бисере српског грађитељства, уметности и културе. Данас су неки од њих заштићени од УНЕСКО-а као светске вредности и уврштене су у светску баштину културе (Пећка патријаршија, Високи Дечани, цркве Богородица Љевишка и Грачаница). У повељи која се налази у Високим Дечанима („Дечанска повеља“) пише да је у 14. веку на Косову живело 98 одсто српског православног становништва.

Када је у питању сама Косовска битка 1389, погибија кнеза Лазара и највећег дела елитне српске војске, српски народ, предвођен својом православном црквом као трајним ослоном, је од почетка Лазарево жртвовање схватао као својеврсно жртвовање за Божију правду, православну веру, слободу и част народа и отаџбине и као пример како се ваља жртвовати за те идеале. Све до данашњих дана то је усмено, писмено, а нарочито преко епске поезије и гусала преношено и усађивано у свест и психу свим генерацијама Срба као косовски завет и видовданска етика. Преношено је са колена на колена Лазарево приклањање „Царству небескоме“, његова чувена клетва и витешка етика жртвовања за узвишене идеале своје вере, слободе и чести народа („за крст часни и слободу златну“). Током историје та су схватања и примери косовских јунака (Милош Обилић и други) дубоко ушла у свест и душу сваког национално и духовно освешћеног Србина као трајни етички и витешки постулати. Тим примером вековима су се напajали наши нараштаји, што је и допринело да српски народ опстане кроз своју бурну историју и да у правом смислу те речи постане историјски народ. Косовски завет и видовданска етика су тако постали својеврсно јеванђеље српског народа.

Приказ Боја на Косову

Све су наше јуначке песме о Косову

Две године после Косовске битке Српска православна црква је прогласила кнеза Лазара за свеца. Жртвовање кнеза Лазара за Божију правду, хришћанску веру и част свога народа у историји хришћанске цивилизације остаће као јединствен пример духовне победе хришћанске цивилизације. Ради тога многи косовску битку третирају као судбоносну Армагедон бит-

ку (Откровење Јованово 16-18, Библија) и упоређују је са битком у Термопилском кланцу (480. године прије нове ере), битком код Поатијеја (732 године) и Куликовским пољем 1380.

Наша народна епска поезија, без премца у свету, је на префиниен и симболичан начин певала косовску трагедију (Косовски циклус епских песама – „Косовијада“) и преселила је у легенду.

Академик и пјесник Рајко Петров Ного, један од најбољих живих познавалаца наше епске народне поезије и феномена Косова, је написао: „Све су наше јуначке пјесме о Косову, оне преткосовске косово слуте, оне послје косово памте као усудно мјесто са којег се из моћи и сјаја немањићког падало у таму ропства. Уз гусле је јуначка пјесма косовску битку била пет вјекова. Гусларев сан о слободи и јесте небеско царство. Оно није на небу већ у поезији“ И додаје „наша повјесница и народна пјесмарица окупиле се у јединствену рапсодију. Стожар те рапсодије је: „на убаву на пољу Косову – грдном судилишту – како вели Његош...“

Ного, луцидно, истиче стихове чија актуелност је убитачно очигледна:

*„Цареви се отимљу о царство,
међусе се хоће да поморе,
злаћенима да пободу ножи“.*

И пророчки констатује: „Ови су стихови јамачно пролог косовској трагедији и „пошљедњем“ времену. Закон је погажен, силни од силнијих у цркву коње нагоне и канџијама читају књиге староставне. Са немоћним свирепи, а пред моћним понизни ови су бабови чауши и звекири, достојни вјесници надлазеће „тмуше азијатске...“

„Илијада је значајна по свом широком епском оквиру, по љепоти описа, грандиозности и херојству јунака који су личили боговима или су сами богови, али су њени основни мотиви отимачина, увријеђено самољубље, подлост и преваре (Владимир Ћоровић, Историја Срба, Октоих Подгорица, 2005, стр.301), док су у нашем епском косовском циклусу основни мотиви свесно

жртвовање за идеале хришћанске божије правде, слободе и витешког људског достојанства.

Витешки кодекс људског живљења

Многи блистави умови света: Гете, браћа Грим, Герхард Геземан и бројни други научници, књижевници, историчари и филозофи, дивили су се и диве се лепоти и универзалним етичким порукама, витешком кодексу људског живљења, жртвовању за узвишене идеале, подношењу мук у ропству и преживљавању српског народа у скоро немогућим условима за живот, што је садржано у нашој епској поезији која се пева уз гусле.

Наше епске песме када описују историјске догађаје су у основи тачне. Када им се отклони песничка форма, остаје чиста историја. Стихована историја. Историјаност је у свим нашим епским песмама важнија од поетичности и поетичне фразе. Српски народ од своје епске песме тражи да чује истину, моралну и витешку поуку, а не забаву. Ради тога се епска песма када се пева уз гусле или се рецитије, пажљиво слуша у потпуној тишини (попут симфонијског концерта). Када су у питању други инструменти и песме које се уз њих певају, слушаоци неретко запевају заједно са певачем (певачима). То нити је могуће нити дозвољено када гуслар пева епску песму.

Владимир Ћоровић као косовски завет наводи следеће речи кнеза честитога: „*Боље нам је у подвигу смрт, него ли са стидом живот. Боље нам је у борби примити смрт од маља, него ли дати плећа непријатељима нашим. Много смо живели за свет (на свету), стога се потрудимо за кратко да поднесемо подвиг страдалнички, да поживимо вечно на небесима.*“

А славни косовски витезови су му одговорили, као и безброј пута касније многи српски јунаци приликом одбране своје вере, државе и слободе: „*Нећемо штетити наше животе, ако треба умрећемо за отачаство наше. Принесимо себе Богу као живу жртву.... Не поштедимо живот наш, да живописан образац после овога будемо другима*“ (Владимир Ћоровић: „Историја Срба“ Октоих, Подгорица, 2005, стр. 301)

Косовски завет трајно је присутан и урезан у свест српског народа као свето предање. Без тог завета Срби би изгубили идентитет и не би постојали као Срби.

Косовски завет и уопште косовски феномен у српству, без обзира на разна објашњења и претензије појединих аутора да ове феномене апсолвирају, и даље остају нека врста мистичне тајне увијене у енигму. Они су истовремено опомена свима који силом оружја покушавају наметнути другима своје вредности, начин живота и веровања.

И данас национално и духовно освећени Срби било где да живе у себи носе косовски завет. У противном, престали су да буду Срби.

Вукота Вртикапа

Речи које опомињу и обавезују цео народ

(Не)слобода кретања

АДМИРАЛ ДУШАН РАКИЋ: „НИСАМ ПСЕТО ДА МЕ ВУКУ ПО УЛИЦИ“

Дана 07. 9. 2016. године ми је одузета слобода кретања због полицијске „марице“, која је била паркирана испред суда у Младеновцу. Тражио сам помоћ председника суда и јавног тужиоца, уместо тога добио сам батине од полиције. Све то је посматрао радник обезбеђења. Са свим тиме су упознати председник општине Владан Глишић, командир полиције Иван Павловић и нови јавни тужилац мр Иван Конатар. Да ли је у реду да се тако поступа са човеком од 75 година који је, притом, имао можда ударац? – стоји на насловној ФБ фотографији адмирала у пензији Душана Ракића из Младеновца. Исте ове наводе је Ракић поновио и у разговору за сајт Mladenovac Info

Инцидент се догодио 7. септембра 2016. године, када је Ракић који се кретао уз помоћ штака био онемогућен да настави кретање тротоаром у улици Александра Обреновића, испред Прекршајног суда у Младеновцу, због паркиране полицијске „марице“. Ракић је због тога ушао у просторије суда, где је покушао да се жали на затечени проблем, одакле је како каже избачен од стране обезбеђења. Убрзо затим, два униформисана лица су му испред суда, где је остао, због одбиствује, затражила лична документа. Ракић тврди да је одбио да се легитимише јер није видео плочице са именима и капе на главама тих униформисаних лица мада, каже, претпоставља да су били полицајци. У изјави за Младеновац Инфо адмирал Ракић даље тврди да су му та лица, због одбијања да се легитимише, цитирамо: „на силу извукла штаке из руку, ставила му лисице и одвукла га по улици до полицијског аутомобила, којим су га потом одвезли у ПС Младеновац“.

У извештају лекара специјалисте који је тога дана, 7. 09. 2016. године потписала др Драгана Неђић из Хитне

Часно је обављао све војне дужности: контраадмирал у пензији Душан Ракић

службе младеновачког Дома здравља, а у који је редакција портала Mladenovac Info имала увид, између осталог стоји: „Од видљивих повреда хематомима тамно – плаво љубичасте боје на надпаницама – по два хематома у пределу корена палца и на средини надпанице десно и лево у пределу средине доручја. У пределу ручних зглобова светлоцрвени хематомима и огреботине тракастог изгледа“ У извештају се помињу и хематом десног лакатног зглоба и огуљотина на предњој страни леве потколенице.

Због наведеног инцидента, Прекршајном суду у Младеновцу је само пет дана након ових дешавања стигао Захтев за покретање прекршајног поступка против Душана Ракића од стране МУП РС, ПУ за град Београд, ПС Младеновац због извршеног прекршаја из члана 29 став 1 тачка 6, Закона о личној карти. Као сведок, позван је Иван Коваљев, радник обезбеђења у суду. Још један Захтев за покретање

прекршајног поступка против Душана Ракића, а поводом инцидента од 7. 09. 2016, поднет је овај пут од стране Основног јавног тужилаштва у Младеновцу, на основу члана 127 став 2 тачка 2, Закона о прекршајима, 31. 10. 2016. године. На наредна три рочишта, која су одржана 21. 12. 2016, 24. 1. 2017. и 07. 3. 2017. појављује се оптужени Душан Ракић са браниоцем и на првом рочишту (21. 12. 2016.) сведок Иван Коваљев док се, у својству сведока, полицајци Златко Милојкић и Зоран Бабарадић, који су учествовали у интервенцији 7. 9. 2016. године нису одазвали на наредна два саслушања.

Коваљев је, између осталог, посведочио да је Ракић одбио да се легитимише, а на питање браниоца окривљеног како су окривљеног одвели до полицијских кола, сведок одговара: „да су га полицајци између себе ухватили испод мишке, један с једне стране, други с друге и одвели у возило и ставили на задње седиште, при чему је штаке носио у руци...“, пише у Записнику о саслушању сведока.

На друга два саслушања, на којима се не појављују у својству сведока полицајци Златко Милојкић и Зоран Бабарадић, браниоц окривљеног тражи да суд обустави поступке који се воде против окривљеног и да, цитирамо: „не поклони веру исказу сведока Ивана Коваљев јер је исти неистинит“ Бранилац у наставку додаје: „Из приложене документације произилази и да су полицијски службеници нанели телесне повреде окривљеном критичном приликом“, стоји у Записнику о саслушању сведока одржаном 24. 1. 2017. године.

Адмирал Душан Ракић је 1992. био начелник Штаба Ратне морнарице у Кумбору. Као министар одбране Републике Српске Крајине, 29. марта 1994. године, тачније у рано јутро 30. марта, потписао Загребачки споразум о прекиду ватре између Хрватске и представника побуњених Срба. Како се наводи у званичним списима, „у име српске стране споразум је потписао крајишки министар одбране адмирал Душан Ракић, а у име Хрватске Хрвоје Шаринић“. После тачно 23 године од потписивања Загребачког споразума, адмирал Ракић, сада пензионер без једне ноге, сам и у колицима, дао је интервју за портал Mladenovac Info у којем је између осталог рекао: „Дао сам много за Србију, нисам заслужио да ме са 75 година као псето вуку по улици“.

Текст: Предраг Александрић
Фото: mladenovacinfo.pc/архива

Овде и данас

СРПСКИ ТЕНКОВИ НА ПОКЛОН

Волео бих да знам да ли наша донација од 30 тенкова Т-55 иде директно армији Ирака или се то одвија преко неке посредничке иностране компаније?

Није реч о 30 руских тенкова Т-72 које очекујемо да добијемо као донацију из Русије, већ о 30 српских тенкова Т-55, које ћемо ми поклонити Ираку као наш допринос борби против ИД-а. Наиме, тако су јавиле агенције из Вашингтона са међународног скупа посвећеног борби против светског тероризма. Србија донира 30 тенкова Ираку.

Познајући ирачку војску, то је скроман број тенкова на поклон.

Заправо, нисам упознат о каквом је то послу, или донацији реч. Је ли то у вези с неким будућим нашим извозом оружја у Ирак по принципу „ви нама донирајте ово, а ми ћемо да купимо оно“?

Србија је пре скоро десет година, на говор Американца, опростила Ираку дуг од неких 700 милиона долара, истина, после тога смо добили одређене послове око извоза наоружања у Ирак, опет уз дозволу Американца. Али нисам сигуран да је то било у вредности од 700 милиона долара, колико је отприлике износио опроштени дуг Багдаду. Између осталог, Ирак је купио и 20 наших школских авиона „ласта-95“, што је била и прва продаја тих авиона у иностранству.

Дакле, волео бих да знам да ли наша донација од 30 тенкова Т-55, који ће код нас сигурно бити и ремонтвани, а не знам ко плаћа ремонт, иде директно армији Ирака, или се то одвија преко неке посредничке иностране компаније?

Искуства из БиХ говоре да су све донације наоружања из БиХ за Авганистан и Ирак ишле преко америчких приватних компанија, које су то наоружање преузимале без икакве надокнаде и онда једноставно све то продале Авганистану и Ираку. Заправо, када из западних амбасада у Сарајеву дође наређење за донације наоружања и војне опреме, нико ниједно питање не сме да изусте. А детаљнија анализа показала би и ко је све од службеника амбасаде у врло тесним пословним везама с одређеним компанијама које лиферирају донације. Балкан је ово...

Тенкови Т-55 за ирачку армију? Ирачка копнена војска сада броји 54.000 припадника и располаже с укупно 318 тенкова, од чега је 100 тенкова М-1А1 „абрамс“ америчке производње, те 168 руских Т-72 и 50 тенкова Т-55. Преко фирме „Екскалибур груп“ наручене су и додатне количине половних тенкова Т-72 и борбених возила пешадије БМП-1, тако да не видим неку јаку, па ни логичну потребу да ирачка армија добија, макар и бесплатно, половне српске тенкове Т-55.

Осим, ако није у питању формула: „Ви Срби донацију, а ви Ирачани ту донацију морате да платите америчкој компанији.“ Јер, Ирак има пара за куповину врло модерног наоружања: од САД је поручено 36

Пише:
Мирослав
Лазански

авиона Ф-16 у вредности од скоро две милијарде долара, од Јужне Кореје 24 авиона ФА-50 у вредности од више од милијарду долара, од Русије 15 хеликоптера Ми-28НЕ и 28 хеликоптера Ми-35М, од Чешке 15 школских млазних авиона Л-159, од Италије две фрегате...

Боравио сам три пута у јединицама ирачке армије у време ирачко-иранског рата, у периоду 1983–1988. године. Био сам у бици за полуострво Фао на самом југу Ирака, као и у штабу команданта 4. ирачког корпуса генерала Махера Рашида. Летео сам из Ум Касра на ирачком хеликоптеру „суперфрелон“, наоружаном француским ракетама „егзосет“, у акцију извиђања иранских позиција на другој страни Шат-ел Араба. Гледао сам на фронту код Сланих језера, северно од Басре, како ирачки војници остављају тенк Т-55 у јарку поред пута само зато што је пукао један чланак на гусеници тенка. Какво поправљање, добиће они одмах други тенк.

Тако да добро знам техничку културу ирачке армије. И онда и данас. Ту ни Мел Гипсон не би помогао. Ипак, то је сада армија која располаже ПВО системом „панцир“, који ми још немамо, америчким ракетама АГМ-114 „хелфајер“ и америчким ласерски вођеним бомбама ГБУ-12 (ми можемо да их видимо само на филму), најмодернијим немачким АБХ оклопним возилима „фукс“, хеликоптерима „кајова“ и транспортним авионима Ц-130 „херкулес“, авионима Су-25.

Но, без обзира на све то, ирачка војска, па и влада, пред сталним су културолошким изазовима. Корупција је свуда присутна, ирачки официри често се бирају по принципу непотизма, професионална етика је слаба. Више тенкова сигурно неће зауставити свакодневне експлозије бомбаша самоубица по Багдаду, па ни наших 30 поклоњених Т-55. Ни НАТО неће спречити нападе милитантних исламиста одлучних да казне Запад због онога што је историја учинила муслиманском свету.

Када кажем „историја“, не мислим на фатализам. Пошто нико на Западу још није поштено и искрено одговорио како се то стигло од терористичких напада 11. септембра 2001. до овога што се сада догађа у Ираку, Либији, Јемену, Сирији, па ево и у Лондону. Само делимичан одговор је у тиранији путева и начина борбе против тероризма. Јер ниједне оружане снаге у свету не могу трајно и комплетно да реше проблем тероризма.

Баш као што ми је рекао један Ирачанин 2009. године у Багдаду: „Не плашимо се ми вас. Плашимо се вашег страха.“ Док сам стигао да му објасним да не долазим са Запада, већ је отишао...

Извор: Политика

Поклон Ирачанима: тенк Т-55

Помен стрељанима у Шицари

БЕСМРТНА ДЕЛА РОДОЉУБА

Пре 75 година, када је цела Европа дрхтала пред фашистичком Немачком, на Балкану се побунила једна мала држава – Југославија. Најпре се на бунт подигла Србија. Народ Србије, са ондашњом КПЈ, скојевском организацијом и бројним родољубима није се предавао. Тада се одмах кренуло са организацијом народа за борбу против окупатора за слободу. Све што се дешавало у ондашњој Југославији, почињало је у Србији. Тако је у Београду, почетком јула 1941. године, Партија донела одлуку о дизању устанка. И одмах је, у Белој Цркви, одјекнула устаничка пушка. У септембру исте године одржано је војнополитичко саветовање команданата партизанских јединица. Почели су широм Југославије да се организују партизански одреди. Међу првима основани су Ваљевски партизански одред и Мачвански партизански одред. У другим крајевима земље то се догодило мало касније. С циљем да се угуши бунтовна Србија, од Шапца је кренула Прва непријатељска офанзива. На све стране млади врше диверзије, све са циљем да успоре кретање непријатеља. Прва ослобођена територија у земљи и на Балкану била је Ужичка република.

Да би све то спречио, непријатељ је предузео низ бруталних мера како би урадио бунтовнички народ. Организовао је више масовних стрељања становништва, попут оних у Крагујевцу и Краљеву, затим „Крвави марш“ од Шапца до сремског села Јарак. И када после свега није добио жељене резултате, доноси у историји незабележену одлуку: за сваког погинулог Немца стреља стотину невиних грађана, за рањеног – педесет.

Активности против непријатеља организовала је КПЈ, а извршиоци су већином били скојевци. У Мачви, касније и у Београду, најпознатија скојевка била је студент медицине Вера Благојевић. Она је за своје деловање пре и у почетку рата у оквиру СКОЈ-а, иако није дочекала ту почаст, 1953. године проглашена за народног хероја.

Поводом годишњице стрељања те хероине Другог светског рата, 18. марта у Шицари, у Кленачком атару, одржано је сећање и помен Вери и свим невино стрељаним грађанима, а било их је између 1200 и 5000. Помен су заједнички организовали СУБНОР Шабац и Кленак, СПС и Месна заједница Кленак, а својим учешћем тај догађај увеличали су припадници Војске Србије, представници града Шапца, СУБНОР-а Богатић, Руме и војни пензионери. У делегацији УВП били су Милан Бркић, Радмила Косановић и Слободан Марковић.

Међу првима присутне је поздравио и о Вери Благојевић говорио председник ГО СУБНОР Шабац Владимир Нинковић. Сви они на најбољи начин осликали су лик Вере Благојевић. На спомен-обележје положено је десетак венаца и букета свежег цвећа, међу којима и венац УВП Шабац.

Свечаност је по броју присутних, око стотину грађана, била релативно скромна. По ономе што је речено о Вери и осталим невино стрељаним родољубима била је величанствена, баш онако како заслужује Вера и другови стрељани у Шицари.

Помен су, рецитовањем најбољих песама Десанке Максимовић, украсили ученици ОШ „23. октобар“ из Кленка.

Стеван Стојановић

Дан жена у Врању

ПОЧЕТАК ТРАДИЦИЈЕ

Поводом међународног празника жена Општински одбор УВПС у Врању ове године први пут је за своје чланице - породичне пензионере, као и за сараднице које учествују у разноврсним активностима организовао пријем са коктелом у ресторану ВУ „Дедиње“.

Даме је дочекао вршилац дужности председника Оп Од Будимир Стриковић, са секретаром и председником Комисије за културно-забавне активности Владимиром Брандом, који је био задужен за организацију и припрему осмомартовског дружења.

Стриковић је поздравио присутне гошће, честитао им празник и подсетио на чињенице из историје, а затим су пријатној атмосфери он и секретар уручили по једну црвену ружу и скроман поклон припадницама лепшег пола, пожелевши им добро здравље, дуг живот и личну и породичну срећу, чиме су лепу атмосферу учинили још при-

јатнијом. То се видело на задовољним лицима припадница лепшег пола, али и на лицима члановима Општинског и Надзорног одбора Општинске организације који су такође, учествовали у пријатном осмомартовском дружењу.

Сусрет је завршен уз шведски сто и пријатно међусобно ћаскање које је трајало око три сата, са жељом да се на овај начин скрене пажња суграма преминулих пензионера, које су преживљавале све тешкоће које прате војнички позив, да нису заборављене, те да ово дружење убудуће буде традиционално и још масовније.

Наредних дана, чланови Општинског и Надзорног одбора, сваки у свом рејону, посетили су чланице - породичне пензионере (њих 35) које из здравствених и других објективних разлога нису биле у могућности да се одазову прослави, уручили им скроман поклон и честитку.

В. Бранда

Осмомартовско дружење

ПО КАРАНФИЛ НА ДАР

Градски одбор УВП Крушевац, организовао је поводом Дана жена дружење за припаднице лепшег пола – породичне пензионерке. Скромно, али достојанствено у просторијама цивилних пензионера, обележен је и ове године тај празник. Позив се одазвало више од тридесет жена. Председник ГрОд Душан Самарџић са члановима ГрОд, побринуо се за пријатно дружење жена, а каранфили, честитке и жеље за добро здравље, дуг живот, личну и породичну срећу, пријатну атмосферу учинили су још пријатнијом. Чланови ОпОд УВП Крушевац посетили су особље Гарнизонске амбуланте у касарни „Цар Лазар“ у Крушевцу и припадницама лепшег пола, уз пригодне поклоне, честитали празник. У поподневним часовима чланови ОпОд посетили су десетак жена, које из здравствених разлога нису могле да се одазову прослави. И ове године женама из месних одбора Трстеник, Александровац, Брус, Варварин и Ћићевац, поштом су упућене честитке. Посредством РТК Крушевац 7. и 8. марта свим женама Градске организације УВП Крушевац, честитан је празник, тако да ниједна припадница лепшег пола није била заборављена.

мр А. Симоновски

Обраћање генерала у пензији
Јеврема Цокића „Војном ветерану“

ПРИЗНАТО АЛИ НЕОСТВАРЕНО ПРАВО

Као цењеном и радо читаном гласилу војних пензионера „Војни ветеран“ у име чланова породица палих бораца и своје име, обраћам Вам се с молбом за помоћ у остваривању борачког и инвалидског права, путем објављивања приложеног чланка о чињењу вишегодишње неправде.

Тиме би сте надлежне и одговорне државне и локалне институције и органе извршне власти подстакли на поштовање Устава и закона и на одговорно извршавање дужности и обавеза, а нама помогли у окончању хроничног проблема.

Као доказ основаности текста понуђеног чланка, уз приложено решење о својству ратног војног инвалида и одговора Управе ЈКП „Инфостан“, изложио сам потешкоће и разлоге испољене у мом случају неуспешног решавања овог проблема.

Одлукама и уредбама Скупштине града Београда о утврђивању категорија корисника који плаћају субвенциону цену грејања, поред осталих грађана обухваћени су ратни војни инвалиди (РВИ) и породице палих бораца рата, који су остварили то својство као учесници у оружаним акцијама после августа 1990. године, којима и сам припадам.

Изменама и допунама поменутих одлука и донетим уредбама и закључцима, РВИ и породице палих бораца рата задржавају право на субвенцију на грејање, иначе смањеног износа са 50% на 30% (од априла 2014. године). Међутим, почетком 2011. године једном броју породица палих бораца и РВИ, међу којима сам и ја, то право је укинато из нама непознатих разлога? Тиме је учињена неправда, чије моралне, па и материјалне последице носимо већ пуних шест година!

У настојању да проблем решимо редовним законским путем нисмо успели, јер смо од надлежних добијали одговоре по оној народној изреци „бриго моја пређи на другога“ у стилу да дотична институција „није надлежна“ или да одговорно лице „није доступно“?

На усмене и писмене захтеве надлежним институцијама Управе града и Општине Савски Венац за добијање званичног решења у законској форми (као управног акта) о укидању права на субвенцију грејања, Управа ЈКП „Инфостан“ незванично је одговарала да поступа по налогу Управе Града као својој надређеној институцији.

Након жалбе Директору ЈКП „Инфостан“ због недоношења решења, уследио је одговор актом у слободној форми, што није у складу са ЗУП, уз објашњење да је томе разлог чињења да смо за грејање прикључени на топлану у касарни Топчидер, која није привредна организација. Уствари, Управа ЈКП „Инфостан“ упорно одбија да достави решење о укидању субвенције, које би се користило у управном поступку као редовном правном леку.

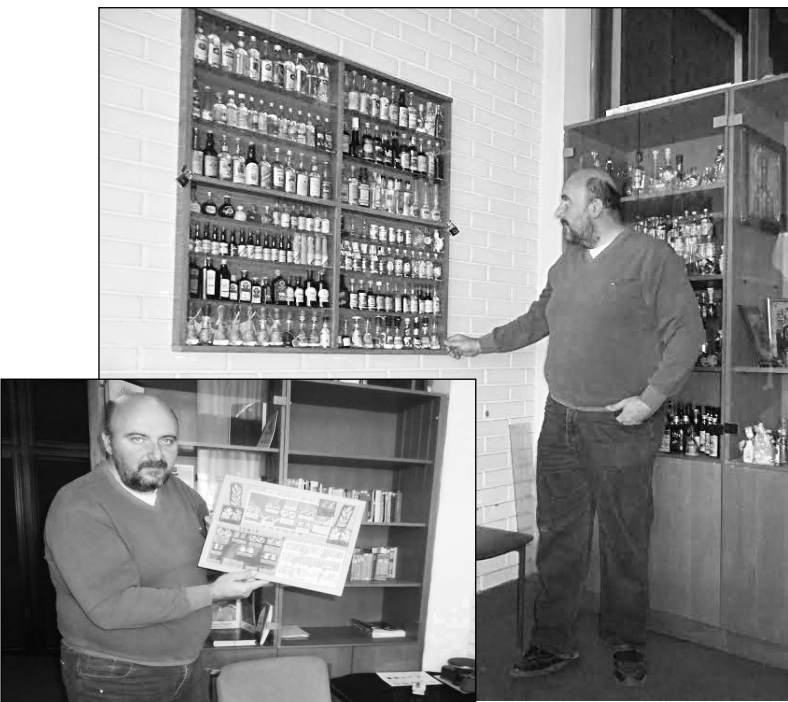
С обзиром на то да трошкове грејања корисници плаћају ЈКП „Инфостан“, питање је какве везе индивидуални корисник услуга има са војном и топланом? Последице евентуалног спора између Управе града и ЈКП „Инфостан“ са Министарством одбране не могу и не смеју сносити грађани, јер они не учествују у одлучивању ко ће их грејати.

Чланови породица палих бораца и ја лично, као РВИ, осећамо се незаштићеним, пониженим и немоћним, јер као грађани у својој држави доживљавамо и трпимо неправду. Не можемо да решимо проблем који нам је наметнут од стране неодговорне бирократске администрације. Не можемо чак ни доћи до званичног документа са образложењем непоштовања законом признатог статуса корисника и кршења датих права, а камо ли њихових остварења!

Дакле, у Србији прокламованој уставно-правној и на истини и правди заснованој држави, очигледно је у питању селективна и дискриминаторска политика у примени Устава, закона и позитивних списка, крајње неодговорно понашање и самовоља институција и органа извршне власти и непоштовање уставом загарантованих људских права, која појединац често не може да оствари.

Стога као одбачени и издвојени од осталих корисника захтевамо исправљање учињене неправде и враћање на снагу права коришћења попушта за грејање од 30%, као и сви остали корисници који нису наслоњени на војну топлану. Ратни војни инвалиди генерал-пуковник у пензији

Јеврем М. Цокић

Секретар Градског одбора
УВПС Пирот Драган Живановић

ЧОВЕК ОД УГЛЕДА

Када службено или приватно крочите у канцеларију секретара Градског одбора УВПС Пирот, потпуковника у пензији Драгана Живановића, стичете утисак да се налазите у каквом етно музеју.

У очи ће вам пасти више од 600 флашица пића, лепо сређених и неколико икона, па се можда може констатовати по оној народној – какав домаћин таква кућа.

Драган Живановић, који и иначе волонтерски обавља дужност секретара, схватио је да средина – канцеларија у којој ради најмање три пута седмично, а по потреби и чешће, пружа значајан амбијент, тако да проведено време у канцеларији треба учинити што лепшим и пријатнијим.

Живановића смо затекли недавно док је допуњавао своју колекцију, уживајући у њој и трудећи се да што лепше изгледа, за њега и за свакога ко дође службено или приватно. Уосталом, чули смо од његових колега из времена војниковања, да је он и у служби био ревностан у раду и да је и тада уживао у лепоти своје радне просторије и оне у којој су се окупљали војници.

У канцеларији Живановића намерник готово обавезно буде задивљен прелепим амбијентом више колекција. Са сакупљањем колекције флашица почео је 1992. године. Узор му је био

теча Илија. Кад год би ми се пружила прилика, он је своју колекцију обogaћивао новим експонатима. Стекао је и нова познанства и пријатељства у Србији и иностранству. Контактима са колекционарима из Белорусије, Македоније, Швајцарске, Немачке...

Одласком у пензију 2015. године није се могао помирити са празним пензионерским данима. Једног дана решио је да себи прибави машину за гравирање. Прво је на опште задовољство његове породице изгравирао на стаклу икону Светог Николе. А онда, као по неком неписаном правилу, кренуо је даље: користећи боје за стакло, почео је да боји иконе. Тако данас његову и просторију председника удружења краси велики број икона. У релативно кратком периоду урадио је више од 50 икона. Даривао их је црквама Свети Сава у Великом Јовановцу и Свети Никола у Крупцу код Пирота.

О секретару Драгану Живановићу, председник Градског одбора УВПС Пирота Драган Петровић кратко је рекао: Живановић је пре свега изванредан човек који уме да ради са људима. Он је унео пуно свежине и креативност у раду. Створио је амбијент коме се диве чланови нашег удружења и сви посетиоци.

Стево Панакијевски

Живот режира догађаје

ЖАР ВОЈНИЧКОГ ДРУГАРСТВА

Прелиставајући старе књиге наиђох на фотографију начињену давне 1958. године у Дому војске у Даниловграду.

На фотографији су подофицири тог гарнизона, понос и дика војске и лијепе младости. Били смо као браћа, као једна породица. Коњима смо 1. маја прескакали препоне на стадиону „Искре“, играли фудбал за свој клуб „Артиљерац“, такмичили се у билијару, суботом организовали плес у Дому војске а свирали су наши војници.

У овом гарнизону смо одрастали, стасавали, командовали. Своје војнике изузетно смо вољели, цијенили, васпитавали и учили војничким вјештинама.

Слушао сам бројне приче о војном другарству. Причао ми ђед и отац. У војној школи – такође.

У ратовима је другарство посебно важно. Присјетимо се Колубаре, Цера, Мојковца, Тарабоша, Солунског фронта, Сутјеске, Битке за рањенике.

Тај феномен, војничко другарство, у рату је неvjероватно чврсто. Гине друг за друга, дијели се цигарета, парче хљеба, чутурица воде. Колико другарство траје? Дуго, дуго – до краја живота.

Другови на фотографији живе у свим крајевима некадашње Југославије, али одржавамо везу и чувамо драге успомене из војничког живота.

Један сам од најстаријих из те генерације подофицира. Живим у Подгорици. Изузетно

волим дружење, људе око себе али и топове своје артиљерије. Редовно присуствујем почасним паљбама, онаквима какве сам некада спроводио. Редовно посјећујем касарну у Даниловграду, уз неизоставно фотографисање поред својих топова.

Сваке године у октобру организујем дружење артиљераца даниловградског гарнизона. У Удружењу војних пензионера Црне Горе припрема се монографија о тој артиљеријској јединици. Из штампе ће изаћи у октобру ове године.

Занимљив је однос војника и официра резервног састава који су у току рата били у тим јединицама. Посејдовали су високи патриотски однос према домовини и друговима.

Био сам прошле године у Београду и када сам дошао у пошту да замијеним 50 евра, човјек средњих година такође је заменио валуту и замолио ме да причекам. Помислио сам да је, можда, новчаница фалсификат. Он је изашао, војнички поздравио,

загрио и проговорио: „Код Вас сам 1963. године служио војску у Даниловграду у минобацачкој батерији. Хвала Вам за све!“ Био сам изненађен и испуњен неким дивним задовољством што сам припадао таквој јединици.

Препоручујем нашим младим старјешинама да се у овом времену отуђености, дроге, криминала и неморала, здушно баве својом часном професијом и да војнике васпитавају на традицијама наших ратова и његују златно војничко другарство које војнике храбри у љутим борбама и јача морал јединице.

Поздрављам све живе другове са ове фотографије а преминулим – вјечна слава.

Радивоје Здравковић

Активности МО УВП Батајница

НЕГОВАЊЕ
ТРАДИЦИЈА НОР

Према Плану рада месне организације УВП Батајница за 2017. годину, у оквиру сарадње са МО СУБНОР везаном за обележавање знаменитих догађаја и битка из Другог светског рата, представници војних пензионера Драгош Бадњар, Рефик Спахић, Славко Дошеновић, Саво Богуновић и Радомир Тошић, 12. априла присуствовали су свечаности обележавања годишњице пробоја Сремског фронта код Шиде и одала пошту борцима који су дали животе током завршних операција за ослобођења Југославије од непријатеља и домаћих издајника.

Организован је одлазак аутобусом до места на којем је обележено поприште чувене битке, заједно са члановима МО СУБНОР Батајница. Батајничани су присуствовали полагању венаца на спомен-обележје у Адашевцима и традиционалном народном збору.

Представници два удружења поселили су и разгледали сталну поставку Музеја Сремског фронта, а потом краће време боравили у Шиди, где су и ручали.

Тај минути 12. април са историјског, хуманог и родољубивог гледишта, остаће за памћење као јединствена и по много чему историјска борба наших народа у Другом светском рату против фашизма и домаћих издајника.

Из свега овога проистиче жеља и императив живота да се више овако нешто више никада не понови.

Р. Спахић

УВП Шабац

САРАДЊА СА
ПЕНЗИОНЕРИМА
ПОЛИЦИЈЕ

Недавно успостављен контакт са Клубом пензионера унутрашњих послова у Шапцу надograђен је учешћем војних пензионера на њиховој годишњој скупштини. У првим разговорима изражена је жеља за сарадњом, јер обе организације имају приличан број сличних питања око којих могу да сарађују.

Разговоре су у име војних пензионера Шапца водили председник Гр Од Ђорђе Момчиловић и секретар Милан Бркић, а у име Клуба пензионера СУП-а председник Живорад Галонић.

На годишњој скупштини Клуба пензионера унутрашњих послова гест успостављања сарадње поздрављен је аплаузом. Тако су војни пензионери у свој годишњи план активности унели још једну ставку - сарадња са Клубом пензионера унутрашњих послова, што значи да ће убудуће многе заједничке активности бити масовније и садржајније.

С. Стојановић

Четири деценије речног миноловца 332

БРОД СЛАВЉЕНИК

Борба против положених мина на водним путевима, полагање минских препрека, тегљење пловних објеката, превожење, патролирање, извиђање и бродска ватрена подршка снагама Копнене војске, данас представљају основне задатке и намену брода који је у четири деценије свакодневне употребе претрпео модификације и осавремењавања

Изграђен је у бродоградилшту „Бродотехника“ у Београду за потребе Речне ратне флотиле Југословенске ратне морнарице и, под именом „Мотајица“, поринут у дунавске воде 14. децембра 1976. године. У оперативну употребу ушао је 31. јануара 1997. године и још увек, под садашњим именом „Тител“, беспрекорно извршава задатке на српским пловним речним токовима и каналској мрежи.

Током четрдесетогодишње оперативне употребе, миноловац је пловио под заставама четири државе, Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Савезне Републике Југославије, Државне Заједнице Србије и Црне Горе и Републике Србије. Извршавао је бројне значајне и разноврсне задатке на рекама и каналима, учествовао на више међународних вежби, на артиљеријским гађањима бродским наоружањем. За око шест хиљада радних сати оригиналних мотора препловио је више од 61 хиљаде километара (пут од око 1,5 обима Земљине кугле), обучио мноштво панонских морнара, и изнедрио бројни официрски и подофицирски кадар Речне флотиле.

Са командног моста командовало је десет команданата, од првог, поручника корвете Милета Париповића, преко поручника корвете Ивана Кларића, потпоручника Неџада Дудојевића и Зорана Јанковића, поручника фрегате Мариа Богдановића, поручника корвете Владана Николића, Душана Ристића, Слободана Шебеца, Милорада Тешановића, до садашњег Александра Калабића.

–Има сећања и успомена и оваквих, и онаких. Ипак време чини своје, па остану само она лепа. Ружна се, и ако их је било, забораве. По старом морнаричком обичају за команданта речног миноловца 332 постављен сам тада када је у београдском бродоградилшту „Бродотехника“ постављена кобилица брода. Како смо тада били сви поносни на тај наш, нови брод. Био је тако добар да смо га продавали и Мађарима, и Ирачанима. Дра-

го ми је да је моја „Мотајица“, сада „Тител“, доживела ове године. Па само сам ја, пловећи на њој, направио око 14 хиљада километара. Пловило се стално, Дунавом, Савом, целом њиховом пловном дужином у ондашњој Југославији. То су, ваљда као и сада, најлепши тренуци за морнара. – с помало сете каже сада војни ветеран, пензионисани поручник бојног брода Парипо-

Први командант речног миноловца 332 Миле Париповић са командантом Првог речног одреда капетаном фрегате Ромеом Грбовићем и садашњим командантом миноловца поручником корвете Александром Калабићем

Речни миноловац 332 на вежби

ШЕСТ МИНОЛОВАЦА

За потребе некадашње Речне ратне флотиле Југословенске ратне морнарице у бродоградилшту „Бродотехника“ у Београду, под развојном шифром С-25/Б-47, изграђено је шест речних миноловаца типа 331 класе „Нештин“, уведених у употребу од 31. марта 1975. до 29. јуна 1979. године. Бродови су носили имена РМЛ-331 „Нештин“, РМЛ-332 „Мотајица“, РМЛ-333 „Белегиш“, РМЛ-334 „Босут“, РМЛ-335 „Вучедол“ и РМЛ-336 „Ђердап“.

У употреби, у саставу Првог речног одреда садашње Речне флотиле остала су три, 332 са новим именом „Тител“, 335 са новим именом „Апатин“ и 336 „Ђердап“.

вић, коме је, у име јединице на уприличеној скромној рођенданској прослави најстаријег српског миноловца у употреби, командант Првог речног одреда Речне флотиле капетан фрегате Ромео Грбовић уручио скромне поклоне

Будимир М. ПОПАДИЋ

72. годишњица пробоја Сремског фронта

„ОД ИЛОКА ПА ДО ШИДА, ТУ СЕ БОРБА НЕ ПРЕКИДА...“

Тито је двапут боравио на Сремском фронту за време „Зимске олује“. Маршал Харолд Александер, командант трупа на фронту у Италији рекао је: „НОВЈ је једина савезничка војска којој је поверен посебан део фронта...“ Пробој Сремског фронта је уврштен у једну од најзначајнијих победа Народноослободилачке војске, односно Југословенске армије и народа Срема, против окупатора и за ослобођење од фашизма, за бољи, срећнији и праведнији живот.

ПИШЕ:
Јован
Радовановић,
 пуковник
 у пензији,
 историчар
 и књижевник

зме противнапад низ комуникацију Сотин-Товарник и поврати села Опатовац, Мохово и Ловас и наредио Штабу 2. пролетерске дивизије, која се налазила на одмору у Београду, да усиљеним маршем крене на фронт. У противнападу, у коме је учествовала и наша авијација, немачко надзирање је заустављено, део територије поново је ослобођен, међу њима и Шид. Борбе су биле тешке и заиста крваве, јер се нападало и дању и по месечини, а немачка одбрана је била већ утврђена. Противнапаци су заустављени 24. јануара, па се фронт стабилизовао и није се померао до 12. априла, до пробоја Сремског фронта.

Затишје у фебруару и марту

Затишје је трајало два и по месеца. Неколико значајних догађаја у том периоду се догодило. Маршал Харолд Александер, командант савезничких снага на Средоземљу, 26. фебруара посетио је Сремски фронт, где му је домаћин био командант 1. армије генерал-лајтнант Пеко Далчевић. На завршетку посете, маршал Александер изјавио је „да је Народноослободилачка војска Југославије једина савезничка војска у Европи којој је поверен посебан фронт и која води самосталне операције“.

Затишје које је владало током фебруара, марта и дела априла, јединице Југословенске армије на Сремском фронту искористиле су за обуку новомобилисаних бораца и за интензиван информативни рад. У то време јасно се назирало крај рата. Крупни политички догађаји су се ређали сваког дана. У јединицама су одржаване конференције бораца, чета и батаљона, културне приредбе за војску и народ. Међу тим скуповима најзначајнија је партијска конференција 6. личке дивизије која је одржана 27. фебруара у Шиду. Њен значај је утолико већи што су јој присуствовали Едвард Кардељ, члан Политбироа ЦК КПЈ, Благоје Нешкович, секретар Покрајинског комитета КПЈ за Србију, Франц Лескошек, секретар ЦК КПЈ Словеније, Драги Стаменковић, секретар Покрајинског комитета СКОЈ-а за Србију и Мијалко Тодоровић, политички комесар 1. армије.

Који дан потом у Сремској Митровици одржана је конференција омладине Срема. У раду те Конференције учествовали

зије пуковник Милоје Милојевић (месец дана раније проглашен за народног хероја) прискочио је у стрељачки stroj са противтенковском пушком и био рањен, а ипак смењен и он и комесар дивизије потпуковник Младен Марин.

Када је овај немачки продор заустављен, на фронту је настало затишје, које је потрајало скоро две седмице. Међутим, немачко командовање је припремало операцију широких размера, скоро дуж целог фронта. Врховни штаб и Команда 1. армије, ту немачку намеру нису открили на време. Врховни командант Тито, са неколико чланова Врховног штаба, 16. јануара, дан пре новог немачког напада, посетио је Сремски фронт. У штабу 5. крајишке дивизије Тито је питао команданта генерала Милутина Морачу одакле очекује немачки могући напад, а командант је одговорио – да напад највероватније може бити изведен северним делом фронта, према Товарнику и Ловасу. Тито је само додао да се треба чувати немачких изненађења.

„Зимска олуја“ са три дивизије

Али, операцију „Зимска олуја“ Немци су почели већ сутрадан у зору 17. јануара, силовитим ударом са три јаке дивизије у првом ешалону. Напад је био толико јак да је непријатељ у току тог дана заузео: Товарник, Мохово, Ловас, Шидске Бановце и Илачу. У таквој ситуацији ноћу између 17. и 18. јануара, Тито је поново долазио на Сремски фронт да са Штабом 1. армије размотри мере које треба предузети за даље борбе. По повратку у Београд депешом је наредио Штабу 1. армије да преду-

Сремски фронт се сврстава у једну од најважнијих и најтежих операција Народноослободилачке војске Југославије. По свом стратешком положају био је од изузетног значаја у завршним операцијама за коначно ослобођење Југославије. Посебно и зато што је представљао део савезничког фронта који се формирао тако што је на десном крилу, у Мађарској, водила борбе Црвена армија, а на левом крилу англоамеричке снаге (на фронту у Италији).

Немци су формирали Сремски фронт. Генерал Максимилијан де Ангелис, командант немачке 2. оклопне армије, наредио је да 24. септембра 1944. године почну радови на уређивању посебних положаја у Срему – по дубини око 100 километара – од Руме до Винковаца. На том простору Немци су убрзаним темпом изградиле седам узастопних линија, фортификацијски уређених за одбрану и шрафирали њихова имена: браон, зелена, жута, црна, црвена, нибелушка, и на крају опет зелена линија. Основни циљ тих одбрамбених линија био је да заштите извлачење групе армија „Е“ из Грчке долином Ибра, потом Санџака и Дрине, како би се пробиле преко Саве на територију Хрватске.

Све те линије Немци су бранили, понекад их напуштали, па вршили противнападе. Фронт је трајао читаву половину године, тачније 172 дана. Наше снаге (Први пролетерски и Војвођански корпус) су током новембра и првих дана децембра потиснули Немце до иза Шиде и до пруге Винковци – Брчко. Међутим, Немци су извршили и два снажна противнапада. Први почетком јануара 1945. и други почетком друге половине тог месеца.

21. дивизија на првом удару Немаца

У првој половини децембра 1944. године снаге НОВ су продрле дубоко у немачку одбрану – од Шиде, па у села: Нијемци, Комплетинци и Оток, који се наслањао на железничку пругу Брчко-Винковци. Том пругом су се повлачиле снаге немачких Армија „Е“. Пруга је делимично покидана, али су је Немци поправљали. Да би је сачували, Немци су из састава Групе армија „Е“ издвојили две јаке дивизије: 7. СС „Принц Еуген“ и 41. пешадијску дивизију да би одбацили наше јединице и заштитили пругу. Та групација, ојачана са 25 тенкова, 3. јануара 1945. године напала је положај наше 21. дивизије. Немачки удар био је изненадан и силовит и 21. дивизија је претрпела велике губитке у повлачењу. Према једном немачком извештају, заробљени бугарски војник (раније су на тим положајима биле и бугарске снаге), дао је податак Немцима да се врши смена јединица на положају, па су Немци искористили тај тренутак и изненадили 21. дивизију која је у то време вршила преоружање јединица (примано руско оружје, уместо немачког). У току једног дана Немци су заузеле села Комплетинце и Нијемце и избили на реку Босут.

Двадесет прва дивизија претрпела је страховите губитке: 182 мртва, 308 рањених и 315 несталих (много су се касније вратили у јединице). Због претрпљених губитака и небудности после тог изненадног немачког противнапада, смењен је Штаб 21. дивизије. У тој борби командант дивизи-

Јуриш бораца 21. дивизије при пробоју Сремског фронта, 12. априла 1945. године

су и делегати свих борбених јединица са Сремског фронта.

Дуго припреман напад у циљу пробоја Сремског фронта почео је у зору 12. априла. Према одлукама Генералштаба Југословенске армије (донетим на састанцима крајем фебруара и од 25. до 27. марта) одлучено је да се пробој изврши комбинованим обухватима маневром крила и пробојем утврђене зоне.

Пред пробој Сремског фронта формирана је Јужна оперативна група (2. пролетерска, 5. крајишка и 17. источnobосанска дивизија) под командом генерала Пека Дапчевића, која је из Мачве, односно Семберије ударила у лево крило Сремског фронта. Јединицама на правцу главног удара – између Дунава и Саве, командовао је начелник Штаба 1. армије генерал Милутин Морача.

Пробој фронта уз артиљеријску и авијацијску подршку

Артиљеријска припрема пробоја извршена је из 120 оруђа у трајању од 15 минута и авио-припрема од два налета по 50 авиона. У једновременом напредовању свих делова: Северне, Средње и Јужне оперативне групе дивизија и маневрима немачки фронт је сломљен. У току 12. и 13. априла ослобођени су Винковци и Жупања, а претходних дана читаво Семберија и Брчко, чиме је операција била завршена. Немачке снаге су се повлачиле на нове одбрамбене линије. За успешан пробој Сремског фронта, већ сутрадан, Врховни командант маршал Тито посебном наредбом похвалио је све јединице учеснице те операције.

У читавом трајању Сремског фронта (од 23. октобра 1944. до 13. априла 1945. године), према истраживањима, уз учешће историчара Војноисторијског института, представника ратних јединица и организација Савеза бораца са територије читаве Југославије, дошло се до укупних губитака на Сремском фронту (који су именом и презименом унети у „Алеју части“ Спомен-обележја „Сремски фронт“), погинуло је 14.826 бораца и старешина ЈА, јод којих су 163 Италијани), а та цифра није конач-

на, затим 1.046 бораца Црвене армије и 630 војника и старешина Бугарске народне армије.

Губици по јединицама су следећи: из 1. пролетерске дивизије 3.415, из 2. пролетерске 1.035, 5. крајишке 2.262, 6. личке 1.733, 11. крајишке 726, 17. источnobосанске 1.445, 21. српске 2.212, 22. српске 396, 16. војвођанске 125, 36. војвођанске 492, Сремске оперативне зоне 122, 42. македонске 217, 48. македонске 197, 2. тенковске бригаде 71, 1. коњичке бригаде 29, из групе ваздухопловних дивизија 20, из италијанске бригаде „Италија“ 163 бораца и старешина 1.046 бораца Црвене армије и 630 бораца и старешина Бугарске народне армије. Најважнији извор података је публикација пуковника Драгољуба Тмушића, професора историје.

Новокомпоновани историчари о Сремском фронту

Последњих година, у разним публикацијама, новинама, радијски и ТВ коментарима, па и на страначким скуповима, појављују се поједини аутори који, без аргумената, протурају приче о стравичним погибијама српске младости на Сремском фронту, па да тај фронт чак и није био потребан, јер је све требало наводно „препустити Црвеној армији“. Један аутор, најчешће академик, у једној хроници, навео је да је на Сремском фронту погинуло чак 80.000 бораца, што је не само фалсификат, него и тотална глупост!

Друга врста „критике“ Сремског фронта су „оцене“ да је у Србији извршена мобилизација и малолетника за Сремски фронт, што такође представља клевету. Мобилизација јесте вршена, али по прописима који су важили у Краљевини Југославији, значи мобилизација пунолетних. И трећа фалш појава тиче се флоскуле да су мобилисани борци „терани“ одмах на фронт, без обуке. И то је фалсификат. Нови борци су обучавани основним борбеним радњама пре увођења у борбу. Лично могу то да посведочим. Кад је почетком јануара 1945. године приспео нови „контингент“ мобилисаних бораца у моју 2. пролетерску бригаду (тада смо били на двонедељном одмору у Београду), Бригада је упућена на Сремски фронт (у време не-

мачке офанзиве „Олуја“), а нови борци остали су у Београду на обуци. Тада сам био један од старешина, међу којима су били и Костја Ђурашиновић, Стево Цвијановић, Мехмет Хаџисаиловић, да обучимо нове борце, па смо после месец дана дошли у Илок у састав Бригаде. На сличан начин радиле су и друге јединице. Уосталом, такви подаци се могу наћи у „ратним дневницима“ свих јединица у којима је забележено све шта је која јединица радила из дана у дан. Разуме се, те припреме нису трајале, нити су могле трајати као оне у мирнодопским условима, али основне радње сваки борац је научио пре ступања у борбе. Од овога може бити само појединачних изузетака. Дакле, одговорно тврдим да нису вршене мобилизације малолетника и да су сви млади нови борци завршили основну борбену обуку пре увођења у борбу.

Морам да нагласим да је у времену у коме живимо много негатора НОБ, па и Сремског фронта о коме, опростите на изразу, „коментареше“ и „закључује“ свака шуша и фалсификатор? Али, то у правој историји неће проћи?!

Треба рећи да су се на Сремском фронту бориле јединице НОБ, односно ЈА, из свих крајева Југославије: највећим делом српске, црногорске, хрватске, босанско-херцеговачке, македонске, војвођанске и словеначке, а и италијанска бригада „Гарибалди“. Раме уз раме борили су се: Марко, Јован, Стипе, Мате, Јуре, Конрад, Мило, Зарија, Јусуф, Славче, Дана, Милка, Франа, Барбара, Качавенда, Фатима... припадници свих народа Југославије. Ратовало се у тешким условима. Борци су све издржали. Радовали се победама, туговали за палим саборцима. Али, чинили су и подвиге. Десетина бораца 21. српске дивизије коју су предводили бомбаши Чечарић и Димић, провукла се у позадину окупатора и у селу Грк заробила „живи језик“ – једног немачког мајора и једног усташу и довела их у Штаб дивизије. Део извиђачке чете 1. пролетерске бригаде, како је записао Шиља Михаиловић, провукао се кроз непријатељске линије у партизанско село Сремске Лазе, иза фронта, и у Штаб донео важне податке о распореду непријатеља пред пробој фронта. У борбама је учествовао и народ Срема, икоји нам је пружао обилату помоћ у храни, примао нас у своје домове, храбрио нас и волео као рођену децу. Тај сремски народ испевао је и бројне песме о борцима, попут:

Једно јутро прије зоре Митровица Сремска горе,

А Лаћарак село равно, топовима преорано.

Или

Од Илока, па до Шида ту се борба не прекида.

Ту ратују љуте змије пролетерске дивизије...

Сремски фронт, због свега тога, представља славно бојиште бораца свих народа Југославије. Пробој Сремског фронта је уврштен у једну од најзначајних победа Народноослободилачке војске, односно Југословенске армије и народа Срема, против окупатора и за ослобођење од фашизма, за бољи, срећнији и праведнији живот.

Пише: мр сц. др
Часлав Антић

С пролећа из зеленог
растиња вребају
опасности

ВРЕМЕ КРПЕЉА И ДРУГИХ НАПАСТИ

С обзиром на то да је увод крпеља безболан, обавезно по повратку из природе прегледати цело тело и одећу, а код деце добро „скенирати“ космати део главе и врат. Понекад крпељ може да се уочи тек пошто се насиса крви и јави упала коже.

Када крпељ рилицом про-
бије кожу жртве...
За вађење крпеља из коже
најпогоднија је пинцета
Вађење крпеља из косма-
тог дела главе

же глави и веома лагано окреће супротно од кретања казаљке на сату. Ипак, најбоље је обратити се лекару.

Преносник заразне болести

Крпељ преноси лајмску болест, која је откривена 1975. године у САД. Код нас и то у Београду, регистрована је 1987. године. Узročник болести је посебна врста бактерије (Borrelia burgdorferi). Јавља се од три до тридесет 30 дана од убода крпеља. Први знаци су црвенило на месту убода које личи на мету и које се шири ка периферији. Место је на додир топло безболно и у равни коже. Десетак дана по инфицирању, почињу симптоми који указују на грип: главобоља, малаксалост, бол у зглобовима и мишићима, грозница, итд.

Уколико се не дијагностицира и на време не почне лечити, долази до озбиљних тегоба: артритиса, хроничног отицања зглобова, појава менингитиса и енцефалитиса, итд. Фатални исход се дешава само уколико се болест не открије и благовремено не отпочне са лечењем.

Зоологија је крпеље сврстала у зглавкоре, класу арехноида - паука чија је карактеристика да су глава и торакс увек срасли и да носе шест пари екстремитета и то два пара усних који имају делове за грижење, а четири пара су ножице за ходање. Живе као паразити на животињама, чијом се крвљу хране и могу да се напајају у толикој мери да се њихово растељиво тело јако надме. Уз то преносе разне заразне болести, од којих су посебно опасни крпељни менингоенцефалитис (запаљење мозга и можданих опни) и лајмска болест.

Крпељ се на кожи „домаћина“ креће неосетно јер има јастучиће на врховима прстију, а увод је безболан, пошто његова пљувачка садржи неку врсту анестетика. Крпељ не „уједа“ већ рилицом, која се шири када се завуче под кожу, убада. После убода може да остане прилијеп за кожу више дана док се не насиса крви.

Заштита од крпеља

Крпељи се могу наћи на свим зеленим површинама (шуме, ливаде, паркови), где су људи изложени уводу тог паразита. Мере личне заштите су адекватно облачење: ногавице увући у чарапе, блузу у панталоне, закопчати крагну и носити капу. С обзиром на то да је увод крпеља безболан, обавезно по повратку из природе прегледати цело тело и одећу, а код деце добро прегледати космати део главе и врат. Понекад крпељ може да се уочи тек пошто се насиса крви и јави упала коже.

Одстрањивање крпеља је мукотрпан посао, јер се тело лако киди, па у организму жртве остаје глава са предњим паром нагу. Значајно је извадити га истог дана када се залепио, да не би изазвао компликације. Не препоручује се стављање било каквог средства да би се „омамио“. Не треба га чупати или гњечити. Треба га вадити пинцетом тако што се хвата што бли-

Савети код убода инсеката

Ако је неко алергичан на убоде и уједе инсеката (обичне буве, папатачи, комарци, осиге, пчеле) они могу да се претворе у ране које захтевају лечење.

1. Ако је жаока остала на месту убода, треба је извадити, али водити рачуна да се не преломи при покушају вађења.

2. Ако је особа алергична и ако је увод на руци или ноzi, препоручује се да се стави Есмархова (затезна) повеска изнад места убода, како би се успорило апсорбовање отрова. Повеску после двадесет минута треба попустити, па тек после десет минута опет притегнути.

3. Уколико дође до јачег степена отока, јавити се лекару.

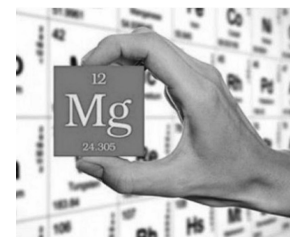
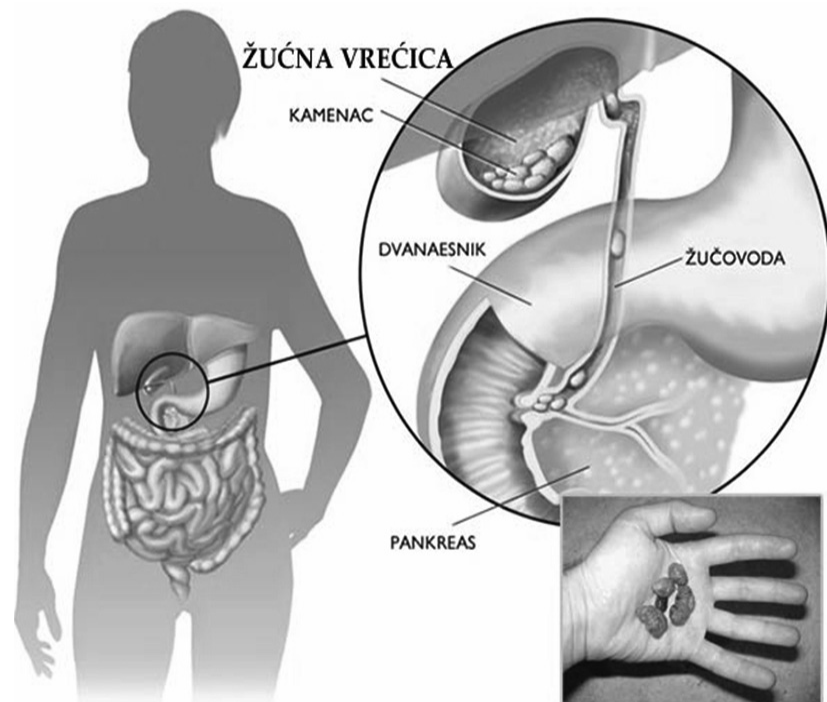
4. Значајно је да се уводно место не рашчеша јер може да се изазове секундарна инфекција, а у том случају отров се брже апсорбује.

Како избацити камен из жучи кроз столицу

ЈЕДНОСТАВНА МЕТОДА

1. Првих пет дана унесите четири чаше сока од јабуке сваког дана или поједите бар 4-5 јабука. Сок од јабуке омекшава камен жучи. Током тих пет дана можете нормално да једете

2. Шестог дана немојте вечерати. Тог дана у 18 часова узмите кашичицу епсом соли (магнезијум сулфата) са чашом топле воде. Затим, то исто учините и у 20 часова. Магнезијум сулфат отвара жучни мехур. У 22 часа попијте 5-6 кашика маслиновог или сусамовог уља, са исто толико свеже исцеђеног сока од лимуна. Добро помешајте и попијте. Уље ће подмазати камење и олакшати њихов пролазак. Следећег јутра, у вашој столици би требало да се нађе зелено камење, које обично плута.

Недостатак магнезијума у организму вас може СЛОМИТИ

СИМПТОМИ ОПОМИЊУ

Магнезијум је директно одговоран и за састав беланчевина, масти, угљеника, који омогућавају густост костију, и помаже усвајање калцијума.

Иако је толико значајан за организам, магнезијум је најрањивији микроелемент. Лако је разградљив. Уз све то, регистровано је да у последњих 100 година храном уносимо све мање и мање количине магнезијума.

Некада је само један дневни оброк садржао потребне количине, а данас га има само у траговима.

У другом плану су, и неправилна исхрана (дневно у просеку унесемо 175 мг, а потребе су од 300-350 мг), брза храна, утицај стреса, интензивнији начин живота.

Бели хлеб и глазирани пиринач које користимо свакодневно „пате“ од недостатка магнезијума, па ако се на све дода и отофосфорна киселина, један од битних састојака свих кола напитака, пушење и алкохол – за магнезијум нема живота.

Симптоми недостатка магнезијума:

– склоност честим депресијама раздражљивост, узнемиреност, промене расположења,– буђење у току ноћи уз грчеве у листовима, тикови,– осећај сувоће грла,– склоност ниском крвном притиску уз појачан пулс,– зебње и страхови,– ниска толеранција према вирусним и бактеријским инфекцијама,

Погледајте календар. Ако сте у периоду октобар-април, значи да је наступио магнезијумов слом, време када ниво тог елемента код већине нагло пада, и то на критичну границу.

Они који узимају препарате са додатком магнезијума углавном их лако подносе, јер биоорганске соли магнезијума не драже желудац, а због најчешће комбинације са витамином Б6 продире у сваку ћелију и тамо остане. Има и способност да преведе Б6 из неактивне у активну форму, и зато успева да га одржи у правој равнотежи.

Магнезијум у садејству са витамином Б6, помаже да се смањи жестина ПМС тегоба, да се менструални циклус готово не осети, или лако преброди, умањује непријатности у менопаузи и побољшава рад нервног и срчаног система.

Извор: Ловесенса.рс

SLUŠNI APARATI NA LEKARSKI RECEPT

POSEBNE POGODNOSTI ZA
VOJNE PENZIONERE !

- VRHUNSKA AMERIČKA TEHNOLOGIJA
- NEVIDLJIVI SLUŠNI APARATI
- PRODAJA NA RATE

BEOGRAD, Sazonova 18a
011/2435-924

NOVI SAD, Vase Pelagića 4
021/425-370

WWW.SLUSNIAPARATIZONEX.RS

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Снимио
Звонимир
Пешић

Година XV. Број 159. Април 2017.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић, мр Александар Симоновски,
мр Милан Шумоња, Будимир М. Попадић,
Душан Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Предраг Добић (Сремска Митровица), Радивоје
Здравковић (Подгорица), Будимир М. Попадић
(Нови Сад), мр Александар Симоновски (Кру-
шевац), Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Даветић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА Редакција

Лист излази месечно.

Тираж: 3.000 примерака

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs>

ЦИП –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи
закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда,
ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Ива-
нијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395;
Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00
часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београ-
да, ул. Чубурска бр.2, Занатски центар
„Пејтон“, тел. 011/2446977 и
064/1427122; Клијенте прима понедељком,
средом и четвртом: зими од 17.00
- 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**,
из Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10,
тел. 015/314307 и 064/2328165; Клијенте
прима: четвртом од 18.00 - 19.00 ча-
сова;

***ВЕСОВИЋ Н. МИРЈАНА** у Београду,
Ул.Шуматовачка бр. 149, суботом од
11-15 часова и у Крагујевцу – Ул.Све-
тозара Марковића бр. 19, средом од
15-18 часова.

За потребе војних пензионера ови адво-
кати обављаће следеће правне послове:
даваће бесплатне правне савете и дру-
жаће све остале адвокатске услуге уз на-
кнаду по важећој адвокатској тарифи
умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана
Јаковљевић и Гордана Бучевац Сте-
фановић), односно 30 одсто (адвокат
Ивана Јовановић). Редослед адвоката
дат је по редоследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези са-
хране преко Удружења војних пензио-
нера Србије требало би да знате да
услуге могу користити чланови УВПС,
чланови њихових породица, као и сви
остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити
комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање терми-
на за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената
пре и после сахране ради регулисања
права чланова породице после смрти
војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породи-
це преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се
добити у месним и општинским орга-
низацијама УВПС, или директно на тел.
011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-
423 и 011/3181-812.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Што почиње исто, на крају је
средина, или заблуда у
изменама, а обрће се!*

*Доле је страшно, а горе нам
не одговара.*

*Безочне очи имају дугачак
језик. Доказ: Нема трајања
без језика!*

*И ћурани имају кокошије
слепило!*

*Припази се и од њих, можда
се предалеко изашао из себе!*

*Нема гладних без земље, а ни
земље без гладних!*

Милорад Бубоња

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стома-
толошка ординација „Президент М“,
Звездара, Михаила Булгакова (бивша
Душана Петровића Шанета) 46, са ти-
мом искусних стручњака, војним пен-
зионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматоло-
шки преглед, консултација и стручно
мишљење,

Остале стоматолошке услуге (проте-
зе, пломбе, надоградње и друго), уз
значајне финансијске погодности –
плаћање на рате или са попустом, у за-
висности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све
стоматолошке услуге брзо, квали-
тетно и повољно.**

Телефони за контакт и информаци-
је: **011/342-7481, 063/214-800,
064/135-1487.**